

Reguleringsimpactanalyse voor Voorontwerp van decreet betreffende leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

Gebruik de RIA-leidraad en de RIA-checklist om deze RIA in te vullen.

1 Gegevens van het advies

1.1 Gegevens van de regelgeving

nummer taal- en wetgevingstechnisch advies	<Vul hier de gewenste informatie in>
bevoegde minister(s) van de regelgeving	Hilde Crevits, viceminister-president en Vlaams minister van Onderwijs
RIA	Ja
JoKER	Ja
armoedetoets	Ja
toets lokale besturen	Neen
link naar de regelgevingsagenda	http://regelgevingsagenda.bestuurszaken.be/regelgevingsagenda- initiatief/titel-ov-ov-11461

1.2 Gegevens van de aanvrager

e-mailadres	silvie.neuts@ond.vlaanderen.be
organisatie	Vlaamse overheid
beleidsdomein	Onderwijs en Vorming
entiteit	Departement Onderwijs en Vorming Afdeling Secundair Onderwijs en Leerlingenbegeleiding

2 Titel en fase

Voorontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

Fase 3: goedkeuring

Stap 14: eerste principiële goedkeuring

3 Samenvatting

De organisatie van leerlingenbegeleiding binnen het Vlaams onderwijsbestel loopt op heel wat plaatsen al vrij goed, maar kent enkele knelpunten.

De beperkte invulling in de regelgeving zorgt op het terrein voor onduidelijkheid in de rollen en taken van de actoren in het begeleidingslandschap.

Ook de organisatie van leerlingenbegeleiding wordt in de praktijk verschillend ingevuld. Zo stellen we grote verschillen vast tussen scholen in het basisonderwijs en scholen in het secundair onderwijs. Ook binnen de onderwijsniveaus wordt leerlingenbegeleiding vaak verschillend ingevuld.

Binnen leerlingenbegeleiding onderscheiden we vier begeleidingsdomeinen: psychisch en sociaal functioneren, onderwijsloopbaan, leren en studeren en preventieve gezondheidszorg. Ook voor de invulling van deze domeinen kunnen verbeteringen worden aangebracht. Onderwijsloopbaanbegeleiding wordt te beperkt ingevuld en moet verder gaan dan een begeleiding tijdens de scharniermomenten in de onderwijsloopbaan van de leerling. De invulling van preventieve gezondheidszorg dient herbekeken te worden en afgestemd te worden met het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Verder blijkt er nood aan een meer schoolnabije werking voor de begeleidingsdomeinen psychisch en sociaal functioneren en leren en studeren.

Een recente audit van de CLB's geeft de organisatie van de werking van de CLB's geoptimaliseerd kan worden. Meer specifiek gaat het over de organisatie van communicatie, gelijkgerichtheid, samenwerking en bereikbaarheid. Daarnaast krijgt de overheid van de sector het signaal dat de werkdruk bij de CLB's de laatste jaren sterk is toegenomen. Die toename wordt toegeschreven aan een steeds uitgebreider takenpakket (o.a. naar aanleiding van nieuwe regelgeving zoals M-decreet, Integrale Jeugdhulp) en een grote complexiteit van problematieken bij onze leerlingen te wijten aan een veranderlijke maatschappelijke context.

Met deze hervorming willen we het recht op kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding voor alle leerlingen in Vlaanderen garanderen. Dit voor de vier begeleidingsdomeinen en via een continuüm van zorg. Om dit te doen zullen we de rollen en taken van de verschillende actoren in het begeleidingslandschap uitklaren en opnemen in de regelgeving. Verder willen we kwaliteitseisen verscherpen en meer afdwingbaar maken. Tot slot willen we ook de werking van leerlingenbegeleiding binnen de school en het CLB optimaliseren.

In deze RIA hebben we voor elke doelstelling opties uitgewerkt die een antwoord bieden. Naast de nuloptie werkten we telkens twee andere opties uit. Bij de afweging van effecten hebben we in de eerste plaats rekening gehouden met de 4 principes uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (belang van het kind; non-discriminatie; leven, overleven en ontwikkeling; participatie). Daarnaast hebben we ook rekening gehouden

met de aspecten: effectiviteit, efficiëntie, rechtvaardigheid, uitvoerbaarheid, gedragenheid en budgettaire impact. Alle opties hebben voor- en nadelen. Vaak gaat een grotere effectiviteit en efficiënte ten koste van meer gedragenheid en meer aansluiting bij de lokale context. We hebben telkens gekozen voor de optie die de grootste garantie bood om de doelstelling van kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding voor elke leerling te bereiken. Deze opties laten binnen een ambitieus kader wel voldoende ruimte voor autonomie bij de invulling ervan.

We beschikken niet over cijfers om de effecten op kinderen en jongeren te kwantificeren. Tijdens het beleidsproces werd de doelgroep ettelijke keren bevraagd. Dit gebeurde via de kinderen en jongeren zelf en via de actoren die de belangen van kinderen en jongeren behartigen, zowel van binnen als van buiten de overheid of het onderwijs. Om er enkele te noemen: de Vlaamse Scholierenkoepel, het Kinderrechtencommissariaat, het netwerk armoede, de VLOR.

De gekozen opties zullen vastgelegd worden in het CLB-decreet en het decreet basisonderwijs en de codex secundair onderwijs. Deze zullen aangevuld worden via de nodige uitvoeringsbesluiten. De nieuwe regelgeving zal via de gelijke kanalen gecommuniceerd worden. Er wordt voorzien in de gebruikelijke ondersteuning.

Vanzelfsprekend zal de sector zijn werking op een aantal punten moeten bijstellen. Voor de scholen zonder beleid op de leerlingenbegeleiding bestaat de grootste verandering erin dat zij een beleid zullen moeten uitwerken en implementeren. Scholen die een beleid hebben zullen moeten nagaan of zij voldoende aandacht hebben voor alle vier de begeleidingsdomeinen in elke fase in het zorgcontinuüm. Ook de CLB's staan voor de uitdaging om op basis van de resultaten van de audit hun werking te optimaliseren. Verder zullen de CLB's een meer doorgedreven kwaliteitsbeleid moeten voeren. Samen met de netten, de pedagogische begeleidingsdiensten, vakorganisaties, leraren en andere onderwijspartners heeft de onderwijsinspectie een nieuw referentiekader ontwikkeld dat beoogt de kwaliteitsverwachtingen van waaruit doorlichtingen vertrekken, duidelijker te maken. Door een specifiek referentiekader voor de centra voor leerlingenbegeleiding te ontwikkelen zal inspectie 2.0 ook kunnen doorgetrokken worden naar de kwaliteitsbewaking van deze centra.

De uitwerking van een kwaliteitsvol beleid op leerlingenbegeleiding en het maken van samenwerkingsafspraken tussen school en CLB worden als erkenningswaarden opgenomen. Dit impliceert dat instellingen die hier niet aan voldoen hun erkenning en daarmee hun middelen verliezen.

4 Probleembeschrijving

Situering

Kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding bevordert de totale ontwikkeling van alle leerlingen, verhoogt hun welbevinden; voorkomt vroegtijdig schoolverlaten en creëert meer gelijke onderwijskansen. De begeleiding situeert zich steeds op vier domeinen; de onderwijsloopbaan, leren en studeren, psychisch en sociaal functioneren, preventieve gezondheidszorg.

Leerlingen in onze scholen worden omringd door tal van actoren die ieder hun rol en verantwoordelijkheid hebben in hun begeleiding¹. De ouders en het schoolteam dienen zich als eerste belangrijke actoren aan, maar ook CLB-medewerkers, pedagogische begeleiders en medewerkers uit de welzijns- en gezondheidssector maken deel uit van het netwerk dat de leerling omringt.

---

¹ Het gaat om meer dan 1 miljoen leerlingen die les volgen in ca. 3650 erkende Vlaamse scholen van het gewoon en buitengewoon kleuter-, lager en secundair onderwijs, met inbegrip van het deeltijds beroepssecundair onderwijs, de 72 centra voor leerlingenbegeleiding, andere externe leerlingenbegeleiders, 8 pedagogische begeleidingsdiensten, en 4 POC's.

De school is naast de ouders de eerste actor binnen de leerlingenbegeleiding en neemt dan ook de eerste, schoolinterne zorg op zich. Deze zorg bestaat uit de brede basiszorg en de verhoogde zorg, conform het zorgcontinuüm. De school draagt er zo toe bij dat elke leerling op school zijn kennis, talenten en vaardigheden zo goed mogelijk kan ontwikkelen.

De school werkt daar waar nodig voor samen met schoolexterne leerlingenbegeleiders.

De centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) zijn een centrale actor in het schoolexterne leerlingenbegeleidingslandschap in Vlaanderen. CLB's hebben de opdracht om het welbevinden van de leerlingen op school te bevorderen, met het oog op het vrijwaren of versterken van hun leerproces of hun onderwijsloopbaan. Zij dragen bij tot het welbevinden van leerlingen nu en in de toekomst. Conform het zorgcontinuüm wordt het CLB ingeschakeld wanneer de zorg toegekend door de school in de fase verhoogde zorg niet volstaat. De school blijft uiteraard een belangrijke betrokken actor. Kinderen of jongeren kunnen ook zelf bij het CLB aankloppen voor informatie, hulp en begeleiding.

Het CLB doet zowel aan individuele begeleiding voor leerlingen en ouders als aan consultatieve leerlingenbegeleiding van leerkrachten. Consultatieve leerlingenbegeleiding betekent dat de CLB's leerkrachten, interne begeleiders en directies ondersteunen en begeleiden bij de analyse en aanpak van problemen die zij in hun relatie tot een specifieke leerling of een groep van leerlingen ervaren.

De pedagogische begeleidingsdienst (PBD) neemt op vraag de schoolondersteuning op zich en helpt de school én het CLB bij het uitwerken van een visie en het uitbouwen van een leerlingenbegeleiding op maat. De school en het CLB bekijken samen welke noden er zijn in de school op het vlak van preventie en ondersteuning binnen de leerlingenbegeleiding. Ze maken daarbij gebruik van hun ervaringen/vaststellingen en bekijken samen met de pedagogische begeleidingsdiensten hoe hieraan een invulling kan gegeven worden.

De pedagogische begeleidingsdiensten (PBD) staan in voor de ondersteuning en professionalisering van directies en het schoolteam, ook voor het thema leerlingenbegeleiding.

Tenslotte ondersteunen en versterken de permanente ondersteuningcellen (POC's) de CLB's.

Onderzoek

De huidige leerlingenbegeleiding wordt geregeld door het decreet betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding van 01/12/1998 en door het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de operationele doelstellingen van de Centra voor Leerlingenbegeleiding van 03/07/2009.

De implementatie van het CLB-decreet startte vanaf september 2000. Het pleit voor de Vlaamse decreetgever dat hij deze grootschalige operatie meermaals heeft willen evalueren. In een eerste OBPWO (nr. 04.02) werd de tevredenheid van de CLB cliënten in de focus genomen, met als meer duurzaam resultaat een evaluatie-instrumentarium. In 2006 werd door de Vlaamse minister van Onderwijs en Arbeid een studie uitgewerkt om na te gaan in welke mate het decreet op de hervorming van de leerlingenbegeleiding in het Vlaamse onderwijslandschap inhoudelijk en organisatorisch werd gerealiseerd (OBPWO 05.01). Verder werd toelichting verwacht bij de faciliterende en inhibiterende factoren die een rol spelen/speelden in deze operatie. Eerder was deze bekommernis op andere manieren geactualiseerd in de doorlichting uitgevoerd door de inspectiediensten (2002–2003) en later in een hoorzitting van de bevoegde commissie van het Vlaamse Parlement (2004). In 2009 voerde het HIVA in het kader van OBPWO een evaluatie uit. Deze evaluatie kwam 8 jaar na de invoering van het decreet 'Het CLB-decreet: tussen wens en realiteit'.

Tot slot bereikte de Vlaamse Regering op 4 juni 2013 een akkoord over het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs. In het masterplan werd een audit leerlingenbegeleiding voorzien. Enkele doelstellingen uit het masterplan secundair onderwijs hebben namelijk ook betrekking op het optimaliseren van de leerlingenbegeleiding zoals het verbeteren van het integraal zorgbeleid van de school, leerlingen en ouders keuzevaardiger maken, het verhogen van het welbevinden, de betrokkenheid en de motivatie van leerlingen...

Deze audit werd, met goedkeuring van de Vlaamse Regering, ingevuld als:

- een performance audit van de werking van de CLB's en van hun samenwerking met het welzijnsaanbod en de preventieve gezondheidszorg. Deze audit werd uitgevoerd door het consultancybedrijf PriceWaterhouseCoopers (PwC).

Deze audit bestond uit:

- een takenpakketregistratie door CLB's;
  - een tevredenheidsbevraging bij de cliënten van CLB's (directies, leerlingenbegeleiders en zorgcoördinatoren, leerkrachten, leerlingen en ouders, diensten waarmee het CLB samenwerkt);
  - een onderzoek naar de besteding van de werkmiddelen van CLB's;
  - een kwalitatief onderzoek door middel van interviews en focusgroepen, vertrekkende vanuit de informatie verworven via boven omschreven onderdelen.
- een wetenschappelijke review van de leerlingenbegeleiding in binnen- en buitenland². In de review werden ook de resultaten van de performance audit meegenomen. Deze werd uitgevoerd door een consortium van onderzoekers van de Universiteit Antwerpen (promotor-coördinator prof. Elke Struyf) en de KU Leuven (promotor Karine Verschuere). De review had als doel om leerlingenbegeleiding ruimer open te trekken dan leerlingenbegeleiding door het CLB.

De performance audit en het wetenschappelijk onderzoek maken duidelijk welke noden de betrokkenen, die overigens ruim geconsulteerd werden (zie verder in deze RIA), in de leerlingenbegeleiding ervaren.

De CLB-sector is zelf aan de slag gegaan met de resultaten van de audit om zo de knelpunten die uit het rapport kwamen weg te werken.

In 2010 startten onderzoekers van de Universiteit Antwerpen een grootschalig onderzoek om het zorgbeleid in Vlaamse basis- en secundaire scholen in gewoon onderwijs in kaart te brengen. Verder gingen de onderzoekers na welke factoren (handelingsbekwaamheid en taakopvatting van de leraren op vlak van zorg, contextuele kenmerken van de school, de leerling-populatie en het beleidsvoerend vermogen van de school) samenhangen met verschillen in zorgbeleid tussen de scholen.

Probleembeschrijving

In wat volgt bespreken we de verschillende knelpunten die vandaag worden vastgesteld bij de invulling en uitwerking van leerlingenbegeleiding.

Onduidelijke rol- en taakverdeling

De roep om een meer omvattend decreet leerlingenbegeleiding, ter vervanging of aanvulling van het bestaande decreet van de centra voor leerlingenbegeleiding, is niet nieuw. De invulling en organisatie van leerlingenbegeleiding mist een globaal regelgevend kader waardoor er onduidelijkheid is over de rollen en taken tussen de verschillende actoren. De titel van het decreet CLB laat uitschijnen dat leerlingenbegeleiding enkel een

---

² Leerlingenbegeleiding in een internationaal perspectief – een reviewstudie, Struyf Elke (Universiteit Antwerpen) en Verschuere Karine (KU Leuven)

taak is van de centra. De invulling en taakverdeling van leerlingenbegeleiding op school en wanneer een school een centrum inschakelt zijn niet vastgelegd. Dit alles leidt tot grote verschillen tussen scholen over heel Vlaanderen in de manier waarop ze leerlingenbegeleiding invullen en in de taken die centra opnemen.

Een verder gevolg van de onduidelijkheid is dat leerlingen en ouders vaak niet weten wat ze van een centrum kunnen verwachten. Ook tussen de centra en de welzijnspartners bestaat onduidelijkheid. Centra melden een gebrek aan informatie van sommige welzijnspartners wanneer zij via hun draaischijffunctie de leerling doorverwijzen naar een welzijnsorganisatie. Dit bemoeilijkt de vertaling die het centrum kan maken naar een aangepaste begeleiding voor de leerling op de school.

Inhoudelijke knelpunten

Bij de invulling van de vier begeleidingsdomeinen stellen we knelpunten vast. Zo is er nood aan een herwerkte invulling van het begeleidingsdomein preventieve gezondheidszorg. Redenen hiervoor zijn onder andere het vastgestelde artsen tekort in de sector en de nood aan meer samenwerking met andere diensten zoals Kind & Gezin.

Een invulling van het domein onderwijsloopbaan beperkt zich te vaak tot de informatieverstrekking over de structuur en organisatie van het onderwijsaanbod op scharniermomenten. Leerlingen worden te weinig ondersteund in hun onderwijsloopbaanproces waardoor te veel leerlingen verkeerde studiekeuzes maken. Als gevolg hiervan raken ze gedemotiveerd wat kan leiden tot schoolse vertraging en/of schoolse uitval. Daarnaast wordt de objectiviteit van het studie- en beroepskeuzeprocess in sommige scholen in vraag gesteld.

Verder blijkt er nood aan een meer schoolnabije werking voor de begeleidingsdomeinen psychisch en sociaal functioneren en leren en studeren. Hiervoor moet er direct contact mogelijk zijn met de leerlingen, maar de drempel naar een centrum is nu voor sommige leerlingen (en hun ouders) te hoog. De sector geeft aan dat er nood is aan meer onafhankelijke diagnostiek. De laatste jaren worden er meer en meer adviezen en ook effectieve screening/diagnostiek verwacht van de centra (M-decreet, jeugdhulp, mits centrum erkend wordt als multidisciplinair team door het Agentschap Jongerenwelzijn, screening van de leerlingen in functie van doorverwijzing naar leren en werken). De centra geven zelf aan dat het moeilijk is om een onafhankelijke positie in te nemen ten aanzien van de scholen. Bovendien blijkt uit een recente meta-evaluatie van het M-decreet dat er zich een tekort aan professionalisering manifesteert in de CLB's inzake verslaggeving.

Organisatorische knelpunten

Andere knelpunten bevinden zich op niveau van de organisatie van leerlingenbegeleiding. De manier van organisatie verloopt niet steeds efficiënt en effectief. Uit onderzoek blijkt dat in de meeste basisscholen het zorgbeleid goed is uitgewerkt en geïmplementeerd. Dergelijke traditie zien we niet terug in de secundaire scholen. Er zijn met andere woorden grote verschillen tussen de onderwijsniveaus. Bovendien stellen we vast dat de kwaliteit van dergelijk uitgewerkt beleid erg verschilt van school tot school.

In de audit van de 'centra voor leerlingenbegeleiding werd zowel de effectiviteit als de efficiëntie van de werking van de centra doorgelicht. Uit de audit blijkt dat leerlingen, ouders en schoolpersoneel in het algemeen tevreden tot zeer tevreden zijn over de werking van het centrum. De manier waarop, de frequentie en de communicatiekanalen van de centra verschillen. De 72 centra zouden meer gelijkgericht moeten werken en communiceren om een kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding te garanderen over heel Vlaanderen. Ook een verder doorgedreven samenwerking tussen de centra onderling zou de kwaliteit en efficiëntie ten goede komen. Ook schaalvergroting voor bijvoorbeeld ondersteunende processen is aangewezen. Wat betreft bereikbaarheid wensen ouders meer beschikbaarheid van de centra voor en na de kantooruren. Ook leerlingen moeten zelf voor en na de schooluren langs kunnen gaan bij het centrum. Ouders en leerlingen verwachten een betere

bereikbaarheid tijdens de schoolvakanties. Welzijnspartners sluiten zich hierbij aan en vinden de sluiting tijdens de vakantieperiodes een knelpunt.

Toenemende werkdruk

Tot slot krijgen we als overheid van de centra het signaal dat de werkdruk de laatste jaren sterk is toegenomen. Die toename wordt toegeschreven aan een steeds uitgebreider takenpakket (o.a. naar aanleiding van nieuwe regelgeving zoals M-decreet, Integrale Jeugdhulp) en een grotere complexiteit van problematieken bij leerlingen te wijten aan een veranderlijke maatschappelijke context.

We gaan er om twee redenen van uit dat deze noden niet zonder verder ingrijpen opgelost kunnen geraken:

- De huidige manier van werken is zodanig lang in voege dat de betrokkenen binnen het huidige kader en met de huidige middelen hun werking in de mate van het mogelijke geoptimaliseerd hebben.
- De maatschappij is op zo'n manier in evolutie is dat we meer noden bij leerlingen vaststellen.

Juridische vrije ruimte

Leerlingenbegeleiding wordt geregeld door of moet rekening houden met regelgeving van verschillende beleidsdomeinen en verschillende beleidsniveaus.

Het huidige CLB-decreet legt de eerste verantwoordelijkheid van leerlingenbegeleiding bij de school en het schoolteam. Een tweede overheidsinitiatief kan teruggevonden worden in de tweede fase van het GOK-decreet waarin de rol van de school verder verstevigd wordt door het toekennen van een aantal uren zorg aan de scholen in het basisonderwijs. Ten derde wordt er specifiek voor het basisonderwijs een puntenenveloppe zorg ter beschikking gesteld voor scholen. Ook de beleidsmaatregel betreffende het 'geïntegreerd onderwijs' of 'GON' heeft zijn invloed op de invulling van leerlingenbegeleiding. Het M-decreet verankert decretaal het werken volgens de principes van handelingsgericht werken en het zorgcontinuüm. De taken van het CLB werden verduidelijkt met het BVR op de operationele doelstellingen van het CLB. Ook de hervormingen binnen welzijn meer specifiek integrale jeugdhulp betekende een aanpassing in de werking van de CLB's. Tenslotte werden scholen en CLB's met het kwaliteitsdecreet nogmaals gewezen op hun verantwoordelijkheid in het ontwikkelen van een beleid inzake leerlingenbegeleiding en de noodzaak van beleidsvoerend vermogen op dit vlak. Het is de taak van de pedagogische begeleidingsdiensten om hen hierin te ondersteunen.

Overzicht

- Decreet betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding (01/12/1998)
- Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de operationele doelstellingen van de Centra voor Leerlingenbegeleiding (03/07/2009)
- Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het multidisciplinaire dossier in de centra voor leerlingenbegeleiding (12/09/2008)
- Decreet betreffende gelijke onderwijskansen (28/06/2002)
- Decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (21/03/2014)
- Decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad (02/04/2004)
- Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs (08/05/2009)
- Decreet basisonderwijs (25/02/1997)
- Besluit van de Vlaamse Regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs (17/12/2010)
- Decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap (10/07/2008)
- Decreet betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs (27/03/1991)

- Decreet betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding (27/03/1991)
- Bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs (14/07/1998)
- Decreet aangaande de bekrachtiging van de codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs (28/10/2016). (zorgvuldig bestuur)
- Decreet betreffende de integrale jeugdhulp (12/07/2013)
- Decreet betreffende de Rechtspositie van de Minderjarige in de Jeugdhulp (07/05/2004)
- Wet betreffende de leerplicht (29/06/1983)
- Wet voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (08/12/1992)
- Wet betreffende de rechten van de patiënt (22/08/2002)
- Wet tot wijziging van de wet betreffende de rechten van de patiënt (24/11/2004)
- Strafwetboek art 458 en 458 bis
- Verdrag van de Verenigde Naties inzake de Rechten van Personen met een Handicap (13/12/2006, geratificeerd op 02/07/2009)

Politieke vrije ruimte

Bij het ontwikkelen van nieuwe maatregelen moeten we rekening houden met de politieke beslissingen/afspraken uit het Regeerakkoord 'Vertrouwen, verbinden en vooruitgang' van de Vlaamse Regering 2014-2019, de beleidsnota en de jongste beleidsbrief van Onderwijs.

Samengevat:

In het regeerakkoord neemt de Vlaamse Regering zich voor om de verantwoordelijkheden van ouders, lerarenteam, school, CLB en welzijnssector inzake leerlingenbegeleiding beter te laten sporen door overlappingsen en versnippering weg te werken. Verder benadrukt de Vlaamse Regering het belang van studie- en beroepskeuzebegeleiding waarmee leerlingen inzicht krijgen in hun eigen talenten en interesses en in de doorstroommogelijkheden van de verschillende studierichtingen in het secundair onderwijs naar hoger onderwijs en/of arbeidsmarkt.

In de beleidsnota onderwijs 2014-2019 werden in dit kader volgende twee operationele doelstellingen opgenomen: 1) een betere studiekeuzebegeleiding realiseren en 2) de ondersteuning van lerenden versterken.

Meer in detail:

Onderwijs in het algemeen

- We realiseren een onderwijsomgeving waarbij het onderwijs elke lerende uitdaagt om zijn of haar eigen talenten te ontdekken én te vormen zodat ieder groeit tot een individu met een sterke persoonlijkheid.
- We geven uitvoering aan de doelstellingen om alle kinderen en jongeren een onderwijsloopbaan te garanderen die aansluit bij hun talenten en die hen in staat stelt volwaardig te participeren aan de samenleving én om van scholen in Vlaanderen stimulerende, meer inclusieve, open en ruime leerzones te maken.
- We versterken de ondersteuning van lerenden.
- We ondersteunen scholen in het op een inclusieve manier omgaan met leerlingen met beperkingen of tekorten.
- We zetten krachtiger in op ondersteuning van onderwijsinstellingen.
- We verminderen het aantal administratieve verplichtingen en voorschriften voor verantwoording.
- We zetten de personele en materiële middelen efficiënter en effectiever in, waarbij de onderwijsinstellingen ook de beleidsruimte en autonomie krijgen om die toegekende middelen doelgericht en zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Leerlingenbegeleiding in het algemeen/meerdere domeinen

- We schrijven een nieuw decreet op de leerlingenbegeleiding.
- We houden daarbij rekening met de conceptnota en de input van de onderwijs-, werk- en welzijnspartners.
- We bakenen de rollen van alle betrokken actoren scherp af. We doen de onderscheiden verantwoordelijkheden van ouders, lerarenteam, school, CLB en welzijnssector beter sporen. We werken overlappingsen en versnippering weg.
- We streven samen met WVG naar een doorgedreven afstemming tussen de beleidsprocessen die bijdragen zowel tot het welbevinden als tot meer effectieve leer- en ontwikkelingsprocessen bij kinderen en jongeren.
- We zorgen samen met Welzijn voor samenwerking en afstemming, onder andere inzake de vernieuwde visies ten aanzien van de ondersteuning van personen met een beperking en het onderwijs voor kinderen met specifieke zorgbehoeften, de integrale jeugdhulp, de Huizen van het kind, de organisatie van de leerlingenbegeleiding en het preventief gezondheidsbeleid.
- We maken het mogelijk dat elke openbare school met open karakter ingeschakeld kan worden als een 'vrije keuzeschool'. We schrappen daarom de voorwaarde om met een officieel CLB samen te werken.

Leren en studeren

- We rollen het beleid voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften uit.

Onderwijsloopbaan

- We zetten in op een maximale participatie aan kleuteronderwijs vanaf drie jaar.
- We informeren en sensibiliseren van ouders en scholen over het belang van de inschrijving het belang van voldoende aanwezigheid op de kleuterschool van de jongste kleuters.
- We maken werk van preventie en een sneller optreden tegen spijbelgedrag.
- We werken samen met WVG bij dreigende schooluitval.
- We organiseren in samenwerking met Welzijn een afgestemd aanbod voor leerplichtige jongeren die uit het onderwijs (dreigen te) vallen (o.a. in Leren en Werken).
- We komen tot één omvattend beleid over spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten in samenwerking en dialoog met de onderwijspartners, Welzijn, Werk en lokale besturen.
- We voorzien een goede schoolloopbaanbegeleiding in het SO en een goede aanvangsdiagnostiek in het HO.
- We realiseren een betere studiekeuzebegeleiding.
- We optimaliseren in overleg met de onderwijsstrekkingen van het SO en het HO de overstap van leerlingen die in het HO een vervolgtraject willen aanvatten dat niet aansluit bij de studierichting die ze in het SO volgden.
- We versterken het oriënteringstraject van leerlingen en verbeteren de aansluiting op het HO en de arbeidsmarkt.
- We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk jongeren gekwalificeerd de eindmeet halen.

Preventieve gezondheidszorg

- We werken samen met WVG.

Psychisch en sociaal functioneren

- We investeren in het welbevinden van leerlingen.
- We voeren de resolutie van 23/04/2014 betreffende het opstarten van een multidisciplinair wetenschappelijk onderzoek naar de oorzaken, gevolgen en mogelijke oplossingen inzake pesten bij jongeren uit.

5 Beleidsdoelstelling

Leerlingenbegeleiding vertrekt steeds vanuit het functioneren van de leerling op school en draagt bij tot het functioneren in de schoolse én maatschappelijke context. Dit alles met als doel (1) het bevorderen, beschermen

en behouden van de gezondheid in functie van de totale groei en ontwikkeling van de leerling, (2) het verhogen van de gekwalificeerde uitstroom en (3) het realiseren van gelijke kansen in het onderwijs en daarbuiten. Het is het geheel van preventieve en begeleidende acties op het vlak van onderwijsloopbaan, leren en studeren, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg. De begeleiding richt zich geïntegreerd op deze vier domeinen.

We willen voor elke leerling het recht garanderen op kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding in de domeinen onderwijsloopbaan, leren en studeren, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg.

Op operationeel niveau vertaalt zich dat in de volgende doelstellingen:

Doelstelling 1: Leerlingenbegeleiding zoals aangeboden door de onderwijsactoren voldoet ten laatste vanaf het schooljaar 2022-2023 aan het verwachte kwaliteitsniveau.

Doelstelling 2: Alle bij de leerlingenbegeleiding betrokken actoren weten ten laatste vanaf het schooljaar 2018-2019 wat hun rol is en welke taken zij in de leerlingenbegeleiding te vervullen hebben.

Doelstelling 3: Alle scholen implementeren en ten laatste vanaf het schooljaar 2022-2023 hun eigen beleid op de leerlingenbegeleiding.

Doelstelling 4: De werking van de CLB's voldoet ten laatste vanaf het schooljaar 2018-2019 aan nieuwe eisen rond bereikbaarheid, zichtbaarheid en inzet/verdeling van middelen.

6 Opties

Voorwaarde voor het bereiken van alle operationele doelstellingen is dat de betrokken actoren over de nodige competenties beschikken om hun rol te vervullen en hun taken op te nemen. De aanstellingsvoorwaarden die binnen Onderwijs gelden, garanderen de basiskwaliteit van de onderwijspersoneelsleden. Daarnaast beschikken de onderwijsinstellingen over een nascholingsbudget om hun personeelsbeleid te helpen implementeren.

Doelstelling 1: Leerlingenbegeleiding zoals aangeboden door de onderwijsactoren voldoet ten laatste vanaf het schooljaar 2022-2023 aan het verwachte kwaliteitsniveau.
--

→ **Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand**

Minimale, moeilijk afdwingbare kwaliteitseisen t.a.v. een beperkt aantal actoren

De minimumvereisten zijn gericht op de scholen en de centra voor leerlingenbegeleiding.

Scholen uit het basisonderwijs zijn verplicht een zorgbeleid uit te werken. In het secundair onderwijs zijn er geen specifieke verplichtingen.

In navolging van het CLB-decreet moet elk CLB een kwaliteitsbeleid uitwerken in een kwaliteitshandboek. Het kwaliteitshandboek wordt geoperationaliseerd in een kwaliteitsplan, aan de hand waarvan het centrum aantooft dat het zijn processen beheerst en voortdurend verbetert. In het decreet staat omschreven wat er in het kwaliteitsbeleid en –plan minimaal moet worden opgenomen. In de praktijk wordt dit echter nauwelijks toegepast.

De minimumvereisten zijn vastgelegd in diverse decreten en besluiten. De inspectie controleert bij de doorlichting het bereiken ervan. Het niet bereiken van de minimumvereisten kan niet leiden tot een bindend advies in het verslag dat de inspectie na afloop van de doorlichting opmaakt.

→ Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Strengere, makkelijk afdwingbare kwaliteitseisen t.a.v. een beperkt aantal actoren

De minimumvereisten zijn gericht op de scholen en de centra voor leerlingenbegeleiding.

Scholen uit het basis- en secundair onderwijs moeten een geïntegreerd beleid op de leerlingenbegeleiding uitwerken, implementeren en evalueren. Dit is een erkenningsvoorwaarde. (zie ook doelstelling 3) Het kader voor dit beleid is het zorgcontinuüm en de vier begeleidingsdomeinen, met andere woorden bevat het beleid een invulling in alle fasen van het zorgcontinuüm per begeleidingsdomein.

De CLB's moeten hun interne kwaliteitszorg uitwerken, implementeren en evalueren.

De inspectie beschikt over een set van criteria om objectief vast te stellen of de minimumvereisten behaald zijn.

De minimumvereisten zijn vastgelegd in de in optie 1 bedoelde decreten en besluiten en worden verder verfijnd. De inspectie controleert bij de doorlichting het bereiken ervan. Het niet bereiken van de minimumvereisten speelt mee in het advies dat de inspectie na afloop van de doorlichting opmaakt.

→ Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Strengere, zelf opgelegde kwaliteitseisen t.a.v. alle relevante actoren

Ouders worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden: via de scholen, de CLB's, de overheid (informatie- en sensibiliseringscampagnes).

De professionele leerlingenbegeleiders werken lokaal samen een code van goede praktijk uit en engageren zich om zich daaraan te houden.

De inspectie controleert bij de doorlichting het voorhanden zijn van de code van goede praktijk en de implementatie ervan. Het niet voorhanden zijn van de code en het niet bereiken van de minimumvereisten kan niet leiden tot een bindend advies in het verslag dat de inspectie na afloop van de doorlichting opmaakt.

Doelstelling 2: Alle bij de leerlingbegeleiding betrokken actoren weten ten laatste vanaf het schooljaar 2018-2019 wat hun rol is en welke taken zij in de leerlingenbegeleiding te vervullen hebben.

→ Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand

Bepaling van rol en taken van CLB's door de overheid

De school is de eerste verantwoordelijke in leerlingenbegeleiding. Dit staat opgenomen in de regelgeving, maar niet gespecificeerd zoals de rol en taak van het CLB in het CLB-decreet.

Het CLB-decreet legt vast wat de rol is en de taken zijn van de CLB's.

De inspectie controleert bij de doorlichting of de school/het CLB hun rol en taken opnemen. Het niet opnemen van rol en taken kan niet leiden tot een bindend advies in het verslag dat de inspectie na afloop van de doorlichting opmaakt.

→ Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Bepaling van rol en taken van alle bij de leerlingbegeleiding betrokken actoren door de overheid

De overheid bepaalt de rol en taken als volgt:

Ouders moeten geïnformeerd worden over de begeleiding van hun kind en de mogelijkheid krijgen om bij te dragen aan de ontwikkeling van het beleid op leerlingenbegeleiding.

Scholen zijn als eerste verantwoordelijke voor leerlingenbegeleiding en omschrijven hun rol en taak op basis van het zorgcontinuüm in het beleid op leerlingenbegeleiding. De school neemt het initiatief om samenwerkingsafspraken te maken met het CLB waarin de rol en taakverdeling verder wordt opgenomen. Samenwerking met een CLB is een erkenningsvoorwaarde.

CLB's nemen de kerntaken op zoals omschreven in het decreet. Hierbij is duidelijk wat hun rol en taak is in de draaischijffunctie en tot waar die gaat. Zo is het voor de welzijnspartners duidelijk wat het CLB doet, tot waar die taak gaat en wanneer de welzijnspartners overnemen.

Pedagogische begeleidingsdiensten begeleiden de school bij het uitwerken, implementeren en evalueren van het beleid op leerlingenbegeleiding.

De inspectie controleert tijdens de doorlichting of de school/het CLB hun rol en taken opnemen. Bij tekortkomingen kan de school/het CLB haar/zijn erkenning verliezen.

→ **Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)**

Opmaak afsprakenkader rond rol en taken van alle bij de leerlingenbegeleiding betrokken actoren door de vertegenwoordigers van de actoren zelf

De overheid legt de betrokken actoren op dat zij op macro-niveau (Vlaanderenbreed) een afsprakenkader maken rond hun rol en taken en deze afspraken uitvoeren.

De inspectie controleert bij de doorlichting of de school/het CLB hun rol en taken opnemen. Het niet opnemen van rol en taken kan niet leiden tot een bindend advies in het verslag dat de inspectie na afloop van de doorlichting opmaakt.

Doelstelling 3: Alle scholen implementeren en ten laatste vanaf het schooljaar 2022-2023 hun eigen beleid op de leerlingenbegeleiding.

→ **Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand**

Enkel in BO verplicht schooleigen beleid

De school is de eerste verantwoordelijke voor de leerlingenbegeleiding.

In het basisonderwijs hebben alle scholen verplicht een zorgbeleid en een zorgverantwoordelijke³. Zij krijgen daartoe specifieke middelen. In het secundair onderwijs kunnen de scholen een zorgverantwoordelijke aanduiden. Zij krijgen daartoe geen specifieke middelen.

De inspectie controleert bij de doorlichting hoe de leerlingbegeleiding opgenomen wordt. De bevindingen kunnen niet leiden tot een bindend advies in het verslag dat de inspectie na afloop van de doorlichting opmaakt.

---

³ In deze RIA gebruiken we het woord zorgverantwoordelijke zowel voor het basis- als voor het secundair onderwijs. Daarmee zijn alle zorgcoördinatoren en leerlingbegeleiders bedoeld en alle andere personeelsleden die belast zijn met een dergelijke functie.

→ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie**

Verplicht schooleigen beleid, als erkenningsvoorwaarde

Alle scholen zijn verplicht om een beleid op de leerlingenbegeleiding te ontwikkelen, te implementeren, te evalueren en waar nodig bij te sturen. Dit wordt een erkenningsvoorwaarde.

Zowel de scholen in het basisonderwijs als de scholen in het secundair onderwijs duiden een zorgverantwoordelijke aan. De scholen in het basisonderwijs krijgen daartoe specifieke middelen.

De inspectie controleert bij de doorlichting of de school een beleid heeft, implementeert, evalueert en bijstuurt. Bij tekortkomingen kan de school haar erkenning verliezen.

→ **Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)**

Verplicht schooleigen beleid voor alle scholen

Alle scholen zijn verplicht om een beleid op de leerlingenbegeleiding te ontwikkelen, te implementeren, te evalueren en waar nodig bij te sturen.

Zowel de scholen in het basisonderwijs als de scholen in het secundair onderwijs duiden een zorgverantwoordelijke aan. De scholen in het basisonderwijs krijgen daartoe specifieke middelen.

De inspectie controleert bij de doorlichting of de school een beleid heeft, implementeert, evalueert en bijstuurt. De bevindingen kunnen niet leiden tot een bindend advies in het verslag dat de inspectie na afloop van de doorlichting opmaakt..

Doelstelling 4: De werking van de CLB's voldoet ten laatste vanaf het schooljaar 2018-2019 aan nieuwe eisen rond bereikbaarheid, zichtbaarheid, verdeling van middelen en samenwerking.

→ **Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand**

Minimale eisen t.a.v. de werking

De volgende eisen worden gesteld:

Bereikbaarheid: De centra zijn gesloten op zaterdagen en zondagen, op de wettelijke en decretale feestdagen, tijdens de kerstvakantie (met uitzondering van 2 dagen), tijdens de paasvakantie en van 15 juli tot en met 15 augustus. De centra bepalen zelf op welke wijze ze na 17 uur geconsulteerd kunnen worden.

Zichtbaarheid: De centra maken hun werking bekend aan de leerlingen en hun ouders. Dat gebeurt minstens op het ogenblik dat de leerling voor de eerste keer wordt ingeschreven in een school die behoort tot het werkgebied van het centrum. Daarbij geeft het centrum ten minste informatie over de rechten en plichten van ouders, leerlingen, de school en het centrum.

Verdeling van middelen: De berekening is niet voldoende.

Samenwerking: de CLB's kennen beperkte omkaderingsgewichten toe aan regionale samenwerkingsverbanden.

→ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie**

Verhoogde eisen t.a.v. de werking

De volgende eisen worden gesteld:

Bereikbaarheid: De centra zijn gesloten op zaterdagen en zondagen, op de wettelijke en decretale feestdagen, van 25 december tot en met 2 januari en van 15 juli tot en met 15 augustus. De centra zijn minimaal één werkdag per week geopend vanaf 8 uur en één werkdag per week geopend tot 20 uur. De andere werkdagen bepalen de centra zelf hun openingsuren.

Zichtbaarheid: De centra maken hun werking bekend aan de leerlingen en hun ouders. Dat gebeurt minstens op het ogenblik dat de leerling voor de eerste keer wordt ingeschreven in een school. Daarbij geeft het centrum ten minste informatie over zijn werking hetzij rechtstreeks hetzij in of via de school.

Verdeling van middelen: De berekening is meer transparant en eenvoudig. Ze stimuleert schaalvergroting.

Samenwerking: De CLB's kunnen onbeperkt omkaderingsgewichten toekennen aan netoverschrijdende regionale samenwerkingsverbanden en zijn verplicht zich deels netoverschrijdend op provinciaal niveau te organiseren.

→ Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Incentives in functie van goede bereikbaarheid, zichtbaarheid, verdeling van middelen en samenwerking

Naarmate CLB's beter scoren op het vlak van bereikbaarheid, zichtbaarheid, verdeling van middelen en samenwerking worden zij daarvoor beloond met extra middelen.

7 Analyse van de effecten

Doelgroepen

Maatregelen die ingrijpen op leerlingenbegeleiding, hebben niet alleen gevolgen voor de kinderen en jongeren, maar ook voor de ouders, scholen, CLB's, pedagogische begeleidingsdiensten en de externe partners. Daarnaast zijn er al dan niet op lange termijn ook gevolgen voor de maatschappij. Andere betrokkenen zijn de onderwijsinspectie, het ministerie van Onderwijs en Vorming, de inrichtende machten, het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding.

In het kader van deze RIA/JoKER zullen we voor alle doelgroepen aangeven welke subcategorieën er zijn. Waar mogelijk en relevant, zullen we de effecten ook in kaart brengen op het niveau van de subcategorie.

Kinderen en jongeren

Leerlingenbegeleiding richt zich tot alle leerlingen uit het gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs en uit de leertijd die zijn ingeschreven in een school. Daarnaast ondernemen de centra ook acties ten aanzien van leerplichtige jongeren die individueel en/of collectief huisonderwijs volgen.

Uiteraard verschillen deze kinderen en jongeren op nog andere vlakken: leeftijd, socio-economische achtergrond, gezondheid, woonplaats, schoolloopbaan, noden, talenten en motivatie, ...

Voor de effectbeschrijving zullen we kijken naar respectievelijk de kinderen in het basisonderwijs, de jongeren in het secundair onderwijs en kinderen en jongeren in armoede. We beschikken niet over de nodige gegevens om de effecten op alle subcategorieën na te gaan.

Aantallen leerlingen 2015-2016 (afgerond)

gewoon KO	267.800
buitengewoon KO	2.000

gewoon LO	422.900
buitengewoon LO	25.600
gewoon SO	427.000
buitengewoon SO	20.300
huisonderwijs BO	1.000
huisonderwijs SO	1.400
armoede	12%

Ouders

Ouders verschillen in functie van de hierboven vermelde verschillen tussen kinderen en jongeren. Eerste opvoedingsverantwoordelijken ten dele ook. We beschouwen ze in de effectbeschrijving niet als een aparte doelgroep.

Scholen

Scholen verschillen onder meer in onderwijsniveau, grootte, aanbod, leerlingenpubliek, ligging, beleidsvoerend vermogen, onderwijsnet, ... We beschikken niet over de nodige gegevens om de effecten op alle subcategorieën na te gaan.

Binnen de scholen maken we voor het basis- en het secundair onderwijs een onderscheid tussen de volgende personeelscategorieën:

- directie
- leerlingbegeleider
- leraren

Aantallen scholen 2015-2016

	KO	LO	BO	SO
gewoon onderwijs	162	168	2072	939
buitengewoon onderwijs		89	105	116

SO nog 9 autonome CDO en scholen met HBO

CLB's

Er zijn 72 CLB's. Ze verschillen onder meer in grootte, leerlingenpubliek, ligging, beleidsvoerend vermogen, onderwijsnet, ... We beschikken niet over de nodige gegevens om de effecten op alle subcategorieën na te gaan.

Pedagogische begeleidingsdiensten

Er zijn 8 pedagogische begeleidingsdiensten. Zij verschillen in grootte, onderwijsnet, ...

Externe partners

We onderscheiden welzijnsactoren, gezondheidsactoren, werkactoren.

Doelstelling 1 Nuloptie

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	Krijgen LLB	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol
Leerlingen SO	Krijgen LLB	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol
Leerlingen armoede	Krijgen LLB	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol
Directies BO	Kunnen grotendeels vrij bepalen hoe ze LLB vorm geven Krijgen desgewenst hulp van CLB en PBD	Hebben weinig houvast
Directies SO	Kunnen grotendeels vrij bepalen hoe ze LLB vorm geven Krijgen desgewenst hulp van CLB en PBD	Hebben weinig houvast
Zorgverantwoordelijke BO	Kunnen grotendeels vrij bepalen hoe ze LLB vorm geven Krijgen desgewenst hulp van CLB en PBD	Hebben weinig houvast
Zorgverantwoordelijke SO ⁴		
Leerkracht BO	Kunnen een beroep doen op het CLB	Hebben weinig houvast
Leerkracht SO	Kunnen een beroep doen op het CLB	Hebben weinig houvast
CLB	Hebben een kader waaraan zich te houden	Hebben veel planlast met het opstellen van een kwaliteitshandboek en kwaliteitsplan, dat weinig bijbrengt Kunnen te weinig een beroep doen op de scholen

⁴ Omdat het hebben van een zorgverantwoordelijke niet verplicht is in het SO, gaan we uit van de situatie waarin er geen is.

PBD	Hebben een kader waaraan zich te houden	
Externe partners	Kunnen een beroep doen op het CLB	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol
Maatschappij	Leerlingen worden geholpen via LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol: positieve effecten niet ten volle bereikt
MOV		Inspectie: hebben geen specifiek kader voor controle op LLB

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	Krijgen kwaliteitsvollere LLB Grote gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB	/
Leerlingen SO	Krijgen kwaliteitsvollere LLB Grote gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB	/
Leerlingen armoede	Krijgen kwaliteitsvollere LLB Grote gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB	/
Directies BO	Weten duidelijker waaraan ze toe zijn Grote gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB	Moeten eventueel een tandje bijsteken Zijn minder vrij in het uittekenen van de LLB Kunnen sneller gesanctioneerd worden
Directies SO	Weten duidelijker waaraan ze toe zijn Grote gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB	Moeten eventueel een tandje bijsteken Zijn minder vrij in het uittekenen van de LLB Kunnen sneller gesanctioneerd worden
Zorgverantwoordelijke BO	Weten duidelijker waaraan ze toe zijn Grote gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB	Moeten eventueel een tandje bijsteken Zijn minder vrij in het uittekenen van de LLB Kunnen sneller gesanctioneerd worden

Zorgverantwoordelijke SO	Weten duidelijk waaraan ze toe zijn Grote gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB	Moeten zich inwerken in hun job
Leerkracht BO	Hebben baat bij een kwaliteitsvollere LLB Grote gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB	Moeten eventueel een tandje bijsteken
Leerkracht SO	Hebben baat bij een kwaliteitsvollere LLB Grote gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB	Moeten eventueel een tandje bijsteken
CLB	Hebben een duidelijker kader waaraan zich te houden Kunnen meer een beroep doen op de school Stuk planlast valt weg	Moeten eventueel een tandje bijsteken
PBD	Hebben een duidelijker kader waaraan zich te houden	Hebben meer begeleidingswerk
Externe partners	Kunnen samenwerken met professionelere actoren uit de onderwijssector Grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB	/
Maatschappij	Leerlingen worden geholpen via kwaliteitsvollere LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij verder versterkt	/
MOV	Moet kader uitwerken Inspectie kan objectiever oordelen	Mogelijk weerstand Inspectie krijgt meer werk

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving

Leerlingen BO	Krijgen allicht kwaliteitsvollere LLB Allicht grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB, met oog voor lokale context	
Leerlingen SO	Krijgen allicht kwaliteitsvollere LLB Allicht grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB, met oog voor lokale context	
Leerlingen armoede	Krijgen allicht kwaliteitsvollere LLB Allicht grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB, met oog voor lokale context	
Directies BO	Weten allicht duidelijker waaraan ze toe zijn Allicht grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB, met oog voor lokale context	Moeten eventueel een tandje bijsteken op het vlak van LLB Zijn minder vrij in het uittekenen van de LLB Kunnen sneller gesanctioneerd worden Moeten meewerken aan opmaak code van goede praktijk
Directies SO	Weten allicht duidelijker waaraan ze toe zijn Allicht grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB, met oog voor lokale context	Moeten eventueel een tandje bijsteken op het vlak van LLB Zijn minder vrij in het uittekenen van de LLB Kunnen sneller gesanctioneerd worden Moeten meewerken aan opmaak code van goede praktijk
Zorgverantwoordelijke BO	Weten allicht duidelijker waaraan ze toe zijn Allicht grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB, met oog voor lokale context	Moeten eventueel een tandje bijsteken op het vlak van LLB Zijn minder vrij in het uittekenen van de LLB Kunnen sneller gesanctioneerd worden Moeten meewerken aan opmaak code van goede praktijk
Zorgverantwoordelijke SO	Weten allicht duidelijk waaraan ze toe zijn Allicht grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB, met oog voor lokale context	Moeten zich inwerken in hun job Moeten meewerken aan opmaak code van goede praktijk

Leerkracht BO	Hebben baat bij een allicht kwaliteitsvollere LLB Allicht grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB, met oog voor lokale context	Moeten eventueel een tandje bijsteken
Leerkracht SO	Hebben baat bij een allicht kwaliteitsvollere LLB Allicht grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB, met oog voor lokale context	Moeten eventueel een tandje bijsteken
CLB	Hebben allicht een duidelijker kader waaraan zich te houden, met oog voor lokale context Kunnen allicht meer een beroep doen op de school Stuk planlast valt weg	Moeten eventueel een tandje bijsteken Moeten meewerken aan opmaak code van goede praktijk
PBD	Hebben een allicht duidelijker kader waaraan zich te houden, met oog voor lokale context	Hebben meer begeleidingswerk Moeten meewerken aan opmaak code van goede praktijk
Externe partners	Kunnen allicht samenwerken met professionelere actoren uit de onderwijssector Allicht grotere gelijkgerichtheid in dienstverlening van CLB, met oog voor lokale context	
Maatschappij	Leerlingen worden geholpen via allicht kwaliteitsvollere LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij allicht verder versterkt	
MOV	Grotere gedragenheid van de kwaliteitseisen	Onvoldoende garantie dat kwaliteitseisen ambitieus zullen zijn. Inspectie krijgt meer werk

Doelstelling 2

In Brussel is de situatie in het kader van de draaischijf complexer is in Vlaanderen. Zo is er in Brussel ook een welzijnsaanbod is van de Franstalige gemeenschap, kunnen de huisartsen tot de Franstalige kamer behoren. Het is niet zo dat leerlingen die in het Nederlandstalige onderwijs ingeschreven zijn, zich tot het Nederlandstalige hulpverleningsaanbod wenden.

Nuloptie

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	Krijgen LLB	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol Weten niet altijd tot wie ze zich moeten richten
Leerlingen SO	Krijgen LLB	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol Weten niet altijd tot wie ze zich moeten richten
Leerlingen armoede	Krijgen LLB	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol Weten niet altijd tot wie ze zich moeten richten
Directies BO	Kunnen grotendeels vrij bepalen hoe ze LLB vorm geven Kunnen een beroep doen op de zorgverantwoordelijke Krijgen desgewenst hulp van CLB en PBD	Hebben weinig houvast mbt rol en taken van andere actoren Weten niet altijd tot wie ze zich moeten richten
Directies SO	Kunnen grotendeels vrij bepalen hoe ze LLB vorm geven Krijgen desgewenst hulp van CLB en PBD	Hebben weinig houvast mbt rol en taken van andere actoren Weten niet altijd tot wie ze zich moeten richten
Zorgverantwoordelijke BO	Kunnen grotendeels vrij bepalen hoe ze LLB vorm geven Krijgen desgewenst hulp van CLB en PBD	Hebben weinig houvast mbt rol en taken van andere actoren Weten niet altijd tot wie ze zich moeten richten
Zorgverantwoordelijke SO		
Leerkracht BO	Kunnen een beroep doen op de zorgverantwoordelijke Kunnen een beroep doen op het CLB	Hebben weinig houvast mbt rol en taken van andere actoren Weten niet altijd tot wie ze zich moeten richten

Leerkracht SO	Kunnen een beroep doen op het CLB	Hebben weinig houvast mbt rol en taken van andere actoren Weten niet altijd tot wie ze zich moeten richten
CLB	Hebben een kader waaraan zich te houden	Hebben weinig houvast mbt rol en taken van andere actoren Draaischijffunctie loopt niet altijd optimaal omwille van onduidelijkheden tussen CLB en welzijnspartners: kan tot overbelasting leiden
PBD	Hebben een kader waaraan zich te houden	
Externe partners	Kunnen een beroep doen op het CLB	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol Hebben weinig houvast mbt rol en taken van andere actoren Draaischijffunctie loopt niet altijd optimaal omwille van onduidelijkheden tussen CLB en welzijnspartners
Maatschappij	Leerlingen worden geholpen via LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol: positieve effecten niet ten volle bereikt
MOV		

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	LLB kwaliteitsvoller Weten beter tot wie ze zich moeten richten Grotere gelijkgerichtheid	/
Leerlingen SO	LLB kwaliteitsvoller Weten beter tot wie ze zich moeten richten Grotere gelijkgerichtheid	/

Leerlingen armoede	LLB kwaliteitsvoller Weten beter tot wie ze zich moeten richten Grotere gelijkgerichtheid	/
Directies BO	Hebben houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren Weten tot wie ze zich moeten richten	Kunnen zich niet wegsteken Kunnen sneller gesanctioneerd worden
Directies SO	Hebben houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren Weten tot wie ze zich moeten richten	Kunnen zich niet wegsteken Kunnen sneller gesanctioneerd worden Krijgen geen extra middelen om de zorgverantwoordelijke aan te stellen
Zorgverantwoordelijke BO	Hebben houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren Weten tot wie ze zich moeten richten	Kunnen zich niet wegsteken Kunnen sneller gesanctioneerd worden
Zorgverantwoordelijke SO	Hebben houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren Weten tot wie ze zich moeten richten	Kunnen zich niet wegsteken Kunnen sneller gesanctioneerd worden
Leerkracht BO	Hebben houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren Weten tot wie ze zich moeten richten	Kunnen zich niet wegsteken
Leerkracht SO	Hebben houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren Weten tot wie ze zich moeten richten	Kunnen zich niet wegsteken
CLB	Hebben houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren Weten tot wie ze zich moeten richten Voelen minder overbelasting door betere draaischijffunctie	Kunnen zich niet wegsteken Kunnen sneller gesanctioneerd worden
PBD	Hebben houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren	Kunnen zich niet wegsteken
Externe partners	Hebben houvast mbt rol en taken van andere actoren Weten tot wie ze zich moeten richten Draaischijffunctie loopt beter	

Maatschappij	Leerlingen worden beter geholpen via LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij	
MOV	Moeten kader uitwerken Gemakkelijkere controle door de inspectie	Mogelijk weerstand Sanctionering heeft verstrekkende gevolgen

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	LLB allicht kwaliteitsvoller Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten Zien hun belangen vertegenwoordigd	Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader
Leerlingen SO	LLB allicht kwaliteitsvoller Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten Zien hun belangen vertegenwoordigd	Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader
Leerlingen armoede	LLB allicht kwaliteitsvoller Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten Zien hun belangen vertegenwoordigd	Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader
Directies BO	Hebben allicht meer houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten Zien hun belangen vertegenwoordigd	Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader Kunnen zich niet wegsteken Kunnen sneller gesanctioneerd worden
Directies SO	Hebben allicht meer houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten Zien hun belangen vertegenwoordigd	Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader Kunnen zich niet wegsteken Kunnen sneller gesanctioneerd worden
Zorgverantwoordelijke BO	Hebben allicht meer houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten Zien hun belangen vertegenwoordigd	Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader Kunnen zich niet wegsteken Kunnen sneller gesanctioneerd worden

Zorgverantwoordelijke SO	<p>Hebben allicht meer houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren</p> <p>Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten</p> <p>Zien hun belangen vertegenwoordigd</p>	<p>Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader</p> <p>Kunnen zich niet wegsteken</p> <p>Kunnen sneller gesanctioneerd worden</p>
Leerkracht BO	<p>Hebben allicht meer houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren</p> <p>Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten</p> <p>Zien hun belangen vertegenwoordigd</p>	<p>Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader</p> <p>Kunnen zich niet wegsteken</p>
Leerkracht SO	<p>Hebben allicht meer houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren</p> <p>Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten</p> <p>Zien hun belangen vertegenwoordigd</p>	<p>Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader</p> <p>Kunnen zich niet wegsteken</p>
CLB	<p>Hebben allicht meer houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren</p> <p>Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten</p> <p>Zien hun belangen vertegenwoordigd</p>	<p>Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader</p> <p>Kunnen zich niet wegsteken</p>
PBD	<p>Hebben allicht meer houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren</p> <p>Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten</p> <p>Zien hun belangen vertegenwoordigd</p>	<p>Vertegenwoordigers moeten meewerken aan opmaak kader</p> <p>Kunnen zich niet wegsteken</p>
Externe partners	<p>Hebben allicht meer houvast mbt rol en taken van zichzelf en andere actoren</p> <p>Weten allicht beter tot wie ze zich moeten richten</p> <p>Zien hun belangen vertegenwoordigd</p>	
Maatschappij	<p>Leerlingen worden allicht beter geholpen via LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij</p>	
MOV	<p>Allicht gemakkelijkere controle door de inspectie.</p>	

Doelstelling 3 Nuloptie

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	Krijgen LLB, gebaseerd op schooleigen beleid	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol
Leerlingen SO	Krijgen LLB, niet gebaseerd op schooleigen beleid	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol
Leerlingen armoede	Krijgen LLB, al dan niet gebaseerd op schooleigen beleid	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol
Directies BO	Kunnen voor LLB terugvallen op expertise van zorgverantwoordelijke	Moeten werk steken in schooleigen beleid
Directies SO	Scholen met zorgverantwoordelijke Kunnen voor LLB terugvallen op expertise van zorgverantwoordelijke	Hebben weinig houvast in het bieden van LLB Scholen zonder zorgverantwoordelijke: Kunnen voor LLB niet terugvallen op expertise van zorgverantwoordelijke
Zorgverantwoordelijke BO	Krijgen ruimte/middelen om schooleigen beleid te implementeren	Hebben misschien te weinig ondersteuning vanuit het impliciet mindere belang (geen erkenningsvoorwaarde) dat aan LLB gegeven wordt
Zorgverantwoordelijke SO	Enkel in scholen met zorgverantwoordelijke: Krijgen ruimte om schooleigen beleid te implementeren. Voelen zich geruggensteund doordat zij aangeduid werden hoewel dit niet verplicht is	Hebben misschien te weinig ondersteuning vanuit het impliciet mindere belang (geen erkenningsvoorwaarde) dat aan LLB gegeven wordt
Leerkracht BO	Kunnen een beroep doen op de zorgverantwoordelijke	Kwaliteit ondersteuning niet gegarandeerd
Leerkracht SO	Enkel in scholen met zorgverantwoordelijke: Kunnen een beroep doen op de zorgverantwoordelijke	Kwaliteit ondersteuning niet gegarandeerd
CLB	Scholen met zorgverantwoordelijke/zorgbeleid: samenwerking verloopt vlotter en gestructureerder	Scholen zonder zorgverantwoordelijke/zorgbeleid: Samenwerking verloopt minder vlot en gestructureerd
PBD	Scholen met zorgverantwoordelijke/zorgbeleid: samenwerking verloopt vlotter en gestructureerder	Scholen zonder zorgverantwoordelijke/zorgbeleid: Samenwerking verloopt minder vlot en gestructureerd

Externe partners	Scholen met zorgverantwoordelijke/zorgbeleid: samenwerking verloopt vlotter en gestructureerder	Scholen zonder zorgverantwoordelijke/zorgbeleid: Samenwerking verloopt minder vlot en gestructureerd
Maatschappij	Leerlingen worden geholpen via LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij	LLB niet altijd en overal kwaliteitsvol: positieve effecten niet ten volle bereikt
MOV		

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	Krijgen LLB, gebaseerd op schooleigen beleid, met hogere garantie op kwaliteit	LLB in minder gevallen niet kwaliteitsvol
Leerlingen SO	Krijgen LLB, gebaseerd op schooleigen beleid, met hogere garantie op kwaliteit Continuïteit in het krijgen van kwaliteitsvolle LLB	LLB in minder gevallen niet kwaliteitsvol
Leerlingen armoede	Krijgen LLB, gebaseerd op schooleigen beleid, met hogere garantie op kwaliteit SO: Continuïteit in het krijgen van kwaliteitsvolle LLB	LLB in minder gevallen niet kwaliteitsvol
Directies BO	Kunnen voor LLB terugvallen op expertise van zorgverantwoordelijke	Moeten werk steken in schooleigen beleid
Directies SO	Kunnen voor LLB terugvallen op expertise van zorgverantwoordelijke	Moeten werk steken in schooleigen beleid Moeten middelen heroriënteren naar zorgverantwoordelijke Kunnen sneller/harder gesanctioneerd worden
Zorgverantwoordelijke BO	Krijgen ruimte/middelen om schooleigen beleid te implementeren Hebben ondersteuning vanuit het expliciete grotere belang dat aan LLB gegeven wordt	Kunnen sneller/harder gesanctioneerd worden
Zorgverantwoordelijke SO	Krijgen ruimte om schooleigen beleid te implementeren Hebben ondersteuning vanuit het expliciete grotere belang dat aan LLB gegeven wordt	Kunnen snel/hard gesanctioneerd worden

Leerkracht BO	Kunnen een beroep doen op de zorgverantwoordelijke Kwaliteit ondersteuning beter gegarandeerd	Kunnen zich niet wegsteken
Leerkracht SO	Kunnen een beroep doen op de zorgverantwoordelijke Kwaliteit ondersteuning beter gegarandeerd	Kunnen zich niet wegsteken
CLB	Samenwerking verloopt vlotter en gestructureerder	
PBD	Samenwerking verloopt vlotter en gestructureerder	Allicht meer vragen om ondersteuning
Externe partners	Samenwerking verloopt vlotter en gestructureerder	
Maatschappij	Leerlingen worden geholpen via LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij	
MOV	Inspectie: meer slagkracht qua sanctionering	Meer werk voor inspectie Sanctionering heeft verstrekkende gevolgen

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	Krijgen LLB, gebaseerd op schooleigen beleid	LLB niet altijd kwaliteitsvol
Leerlingen SO	Krijgen LLB, gebaseerd op schooleigen beleid Continuïteit in het krijgen van kwaliteitsvolle LLB	LLB niet altijd kwaliteitsvol
Leerlingen armoede	Krijgen LLB, gebaseerd op schooleigen beleid SO: Continuïteit in het krijgen van kwaliteitsvolle LLB	LLB niet altijd kwaliteitsvol
Directies BO	Kunnen voor LLB terugvallen op expertise van zorgverantwoordelijke	Moeten werk steken in schooleigen beleid
Directies SO	Kunnen voor LLB terugvallen op expertise van zorgverantwoordelijke	Moeten werk steken in schooleigen beleid

Zorgverantwoordelijke BO	Krijgen ruimte/middelen om schooleigen beleid te implementeren	Hebben misschien te weinig ondersteuning vanuit het impliciet mindere belang (geen erkenningsvoorwaarde) dat aan LLB gegeven wordt
Zorgverantwoordelijke SO	Krijgen ruimte om schooleigen beleid te implementeren	Hebben misschien te weinig ondersteuning vanuit het impliciet mindere belang (geen erkenningsvoorwaarde) dat aan LLB gegeven wordt
Leerkracht BO	Kunnen een beroep doen op de zorgverantwoordelijke	Kwaliteit ondersteuning niet gegarandeerd
Leerkracht SO	Kunnen een beroep doen op de zorgverantwoordelijke	Kwaliteit ondersteuning niet gegarandeerd
CLB	Samenwerking verloopt vlotter en gestructureerder	
PBD	Samenwerking verloopt vlotter en gestructureerder	Allicht meer vragen om ondersteuning
Externe partners	Samenwerking verloopt vlotter en gestructureerder	
Maatschappij	Leerlingen worden geholpen via LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij	
MOV		

Doelstelling 4 Nuloptie

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	Soms lange wachttijden Expertise niet in elk CLB even sterk aanwezig, met gevolgen voor de geboden kwaliteit Niet altijd duidelijk waarmee CLB kan helpen
Leerlingen SO	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	Soms lange wachttijden Expertise niet in elk CLB even sterk aanwezig, met gevolgen voor de geboden kwaliteit Niet altijd duidelijk waarmee CLB kan helpen

Leerlingen armoede	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	Soms lange wachttijden Expertise niet in elk CLB even sterk aanwezig, met gevolgen voor de geboden kwaliteit Niet altijd duidelijk waarmee CLB kan helpen
Directies BO	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	Soms lange wachttijden Expertise niet in elk CLB even sterk aanwezig, met gevolgen voor de geboden kwaliteit Niet altijd duidelijk waarmee CLB kan helpen
Directies SO	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	Soms lange wachttijden Expertise niet in elk CLB even sterk aanwezig, met gevolgen voor de geboden kwaliteit Niet altijd duidelijk waarmee CLB kan helpen
Zorgverantwoordelijke BO	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	Soms lange wachttijden Expertise niet in elk CLB even sterk aanwezig, met gevolgen voor de geboden kwaliteit Niet altijd duidelijk waarmee CLB kan helpen
Zorgverantwoordelijke SO	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	Soms lange wachttijden Expertise niet in elk CLB even sterk aanwezig, met gevolgen voor de geboden kwaliteit Niet altijd duidelijk waarmee CLB kan helpen
Leerkracht BO	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	Soms lange wachttijden Expertise niet in elk CLB even sterk aanwezig, met gevolgen voor de geboden kwaliteit Niet altijd duidelijk waarmee CLB kan helpen
Leerkracht SO	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	Soms lange wachttijden Expertise niet in elk CLB even sterk aanwezig, met gevolgen voor de geboden kwaliteit Niet altijd duidelijk waarmee CLB kan helpen

CLB	Goede werktijdregeling	Slecht imago Suboptimale werkverdeling tussen CLB's, met gevolgen voor geboden kwaliteit Weinig transparantie in middelen Middelen nipt bemeten om goede dienstverlening te garanderen
PBD	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	Soms lange wachttijden Expertise niet in elk CLB even sterk aanwezig
Externe partners	CLB's bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren, zij het beperkt	CLB's te beperkt bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren
Maatschappij	Leerlingen worden geholpen via LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij	Dienstverlening CLB's niet altijd optimaal: positieve effecten niet ten volle bereikt
MOV	Eenvoudige controle mogelijk	

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer gedeeld, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijker waarmee CLB kan helpen	Soms wachttijden
Leerlingen SO	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer gedeeld, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijker waarmee CLB kan helpen	Soms wachttijden
Leerlingen armoede	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer gedeeld, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijker waarmee CLB kan helpen	Soms wachttijden
Directies BO	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer gedeeld, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijker waarmee CLB kan helpen	Soms wachttijden

Directies SO	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer gedeeld, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijker waarmee CLB kan helpen	Soms wachttijden
Zorgverantwoordelijke BO	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer gedeeld, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijker waarmee CLB kan helpen	Soms wachttijden
Zorgverantwoordelijke SO	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer gedeeld, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijker waarmee CLB kan helpen	Soms wachttijden
Leerkracht BO	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer gedeeld, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijker waarmee CLB kan helpen	Soms wachttijden
Leerkracht SO	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer gedeeld, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijker waarmee CLB kan helpen	Soms wachttijden
CLB	Beter imago Betere werkverdeling tussen CLB's, met gevolgen voor geboden kwaliteit Meer transparantie in middelen Middelen ruimer bemeten om goede dienstverlening te garanderen	Slechtere werktijdregeling
PBD	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer gedeeld, met betere kwaliteit voor gevolg	Soms lange wachttijden
Externe partners	CLB's meer bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren	CLB's beperkt bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren
Maatschappij	Leerlingen worden beter geholpen via LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij	Dienstverlening CLB's niet altijd optimaal: positieve effecten niet ten volle bereikt
MOV	Eenvoudige controle mogelijk	

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

doelgroepen	voordelen	nadelen
	omschrijving	omschrijving
Leerlingen BO	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer/optimaal beschikbaar in elk CLB, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijk(er) waarmee CLB kan helpen	Goede dienstverlening niet voor alle klanten gegarandeerd, niet per se gelijkgerichtheid
Leerlingen SO	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer/optimaal beschikbaar in elk CLB, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijk(er) waarmee CLB kan helpen	Goede dienstverlening niet voor alle klanten gegarandeerd, niet per se gelijkgerichtheid
Leerlingen armoede	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer/optimaal beschikbaar in elk CLB, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijk(er) waarmee CLB kan helpen	Goede dienstverlening niet voor alle klanten gegarandeerd, niet per se gelijkgerichtheid
Directies BO	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer/optimaal beschikbaar in elk CLB, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijk(er) waarmee CLB kan helpen	Goede dienstverlening niet voor alle klanten gegarandeerd, niet per se gelijkgerichtheid
Directies SO	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer/optimaal beschikbaar in elk CLB, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijk(er) waarmee CLB kan helpen	Goede dienstverlening niet voor alle klanten gegarandeerd, niet per se gelijkgerichtheid
Zorgverantwoordelijke BO	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer/optimaal beschikbaar in elk CLB, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijk(er) waarmee CLB kan helpen	Goede dienstverlening niet voor alle klanten gegarandeerd, niet per se gelijkgerichtheid
Zorgverantwoordelijke SO	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer/optimaal beschikbaar in elk CLB, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijk(er) waarmee CLB kan helpen	Goede dienstverlening niet voor alle klanten gegarandeerd, niet per se gelijkgerichtheid

Leerkracht BO	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer/optimaal beschikbaar in elk CLB, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijk(er) waarmee CLB kan helpen	Goede dienstverlening niet voor alle klanten gegarandeerd, niet per se gelijkgerichtheid
Leerkracht SO	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer/optimaal beschikbaar in elk CLB, met betere kwaliteit voor gevolg Duidelijk(er) waarmee CLB kan helpen	Goede dienstverlening niet voor alle klanten gegarandeerd, niet per se gelijkgerichtheid
CLB	In sommige gevallen: Beter/optimaal imago Betere/optimale werkverdeling tussen CLB's, met gevolgen voor geboden kwaliteit Meer transparantie in middelen Middelen ruimer bemeten om goede dienstverlening te garanderen	In sommige gevallen Slechte(re) werktijdregeling
PBD	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren Expertise meer beschikbaar in elk CLB, met betere kwaliteit voor gevolg	Grotere verschillen tussen CLB's met gevolgen voor de begeleiding van scholen en CLB's
Externe partners	In sommige gevallen: CLB's meer/optimaal bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren	In sommige gevallen CLB's beperkt(er) bereikbaar in de vakanties en buiten de kantooruren
Maatschappij	In sommige gevallen Leerlingen worden beter/optimaal geholpen via LLB: grotere, meer waardevolle deelname aan maatschappij	In sommige gevallen Dienstverlening CLB's niet altijd optimaal: positieve effecten niet ten volle bereikt
MOV	Grotere gedragenheid In sommige gevallen meer effect dan door regelgeving	Extra middelen nodig Moeilijk qua uitvoering

8 Vergelijking van de opties

Bij het afwegen van de opties hebben we in de eerste plaats rekening gehouden met de 4 principes uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind:

- belang van het kind
- non-discriminatie
- leven, overleven en ontwikkeling
- participatie

Daarnaast hebben we ook rekening gehouden met de volgende aspecten:

- effectiviteit
- efficiëntie
- rechtvaardigheid
- uitvoerbaarheid
- gedragenheid
- budgettaire impact

Doelstelling 1

Zowel optie 2 als optie 3 zouden moeten leiden tot een kwaliteitsvollere en meer gelijkgerichte leerlingenbegeleiding. Optie 2 heeft ten opzichte van optie 3 het voordeel dat er hardere garanties zijn op kwaliteit en gelijkgerichtheid. Nadeel is dan weer dat de kwaliteitseisen van hogerhand opgelegd worden en daardoor wellicht minder gedragen zullen zijn en minder aangepast aan de lokale context. Optie 3 heeft ten opzichte van optie 2 het voordeel dat de kwaliteitseisen breder gedragen zullen zijn en beter aangepast aan de lokale context. Dat laatste is dan wel een nadeel voor de gelijkgerichtheid. De verdere nadelen van optie 3 ten opzichte van optie 2 zijn dat er lokaal werk is aan het uitwerken van de code van goede praktijk en dat er globaal minder garantie is dat de uitgewerkte kwaliteitseisen voldoende ambitieus zijn. Ook de handhaving is moeilijker.

Optie 2 scoort het beste qua effectiviteit, efficiëntie, rechtvaardigheid en uitvoerbaarheid. Zeker als we naar de belangen van kinderen en jongeren, naar non-discriminatie en ontwikkeling kijken, biedt optie 2 de meeste kansen op slagen.

Doelstelling 2

Zowel optie 2 als optie 3 zouden moeten leiden tot een kwaliteitsvollere en meer gelijkgerichte leerlingenbegeleiding. Optie 2 heeft ten opzichte van optie 3 het voordeel dat er hardere garanties zijn op kwaliteit en gelijkgerichtheid. Nadeel is dan weer dat het kader van hogerhand opgelegd wordt en daardoor misschien minder gedragen zal worden. Optie 3 heeft ten opzichte van optie 2 het voordeel dat het kader breder gedragen zal zijn. De nadelen van optie 3 ten opzichte van optie 2 zijn dat breed overleg georganiseerd moeten worden met tijdelijk een hogere werkdruk voor de betrokken actoren. Globaal is er minder garantie dat het uitgewerkte kader voldoende kwaliteitsvol is.

Optie 2 scoort het beste qua effectiviteit, efficiëntie, rechtvaardigheid en uitvoerbaarheid. Zeker als we naar de belangen van kinderen en jongeren, naar non-discriminatie en ontwikkeling kijken, biedt optie 2 de meeste kansen op slagen.

Doelstelling 3

Zowel optie 2 als optie 3 verruimen de verplichting tot het aanduiden van een leerlingbegeleider en het implementeren van een schooleigen beleid op de leerlingenbegeleiding tot het secundair onderwijs. Daardoor zullen heel wat leerlingen een kwaliteitsvollere leerlingenbegeleiding krijgen. Optie 2 heeft ten opzichte van optie 3 het voordeel dat hardere garanties zijn op kwaliteit zijn: de overheid geeft het signaal dat kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding van cruciaal belang is. Dit kan helpen om actoren te laten meegaan in het verhaal. Optie 3 heeft ten opzichte van optie 2 het voordeel dat er meer ruimte is voor het bepalen van de sanctionering.

Optie 2 scoort het beste qua effectiviteit, efficiëntie, rechtvaardigheid en uitvoerbaarheid. Zeker als we naar de belangen van kinderen en jongeren, naar non-discriminatie en ontwikkeling kijken, biedt optie 2 de meeste kansen op slagen.

Doelstelling 4

Optie 2 moet leiden tot een betere dienstverlening/organisatie van de CLB's, met alle positieve gevolgen van dien voor alle betrokken actoren, ook qua gelijkgerichtheid. Hoewel de perfecte situatie niet bereikt zal worden, zijn er geen belangrijke nadelen. Optie 3 heeft het potentieel om tot heel goede resultaten te leiden, zelfs betere dan in optie 2. Het motiveert CLB's om nog beter presteren. Het nadeel van optie 3 is de meerkost, het gebrek aan garantie dat alle CLB's het beter zullen doen en de moeilijke uitvoering.

Optie 2 scoort het beste qua rechtvaardigheid, uitvoerbaarheid en budgettaire impact. Optie 3 scoort het beste qua gedragenheid, voor zover er geen te grote nadelige gevolgen voor het CLB-personeel zijn. Qua efficiëntie en effectiviteit kunnen we niet met zeker stellen welke optie voor het geheel van de betrokken actoren het beste is. Aangezien optie 2 meer zekerheid biedt op een verbetering in de dienstverlening van alle CLB's en we als eerste naar de belangen van kinderen en jongeren kijken, naar non-discriminatie, ontwikkeling en participatie, is optie 2 de beste.

9 Uitvoering

De implementatie van de maatregelen vergt inspanningen van enerzijds de scholen, de CLB's, de PBD en de externe partners en anderzijds de onderwijsoverheid. Deze inspanningen kunnen zowel tijdelijk (bij de opstart) als permanent zijn.

Het nieuwe decreet treedt in werking op 01/09/2018. Dat geeft alle betrokkenen tijd om zich op de nieuwe manier van werken voor te bereiden. Een aantal doelstellingen moeten bovendien pas vanaf het schooljaar 2022-2023 gerealiseerd zijn.

Scholen

De scholen moeten:

- zich op de hoogte stellen van de nieuwe regelgeving
- een geïntegreerd beleid op de leerlingenbegeleiding ontwikkelen, implementeren en evalueren (voor zover ze dat nog niet deden)
- een professionaliseringsbeleid voeren ter versterking van het beleid op de leerlingbegeleiding
- het initiatief nemen om afspraken te maken met het CLB
- een leerlingbegeleider aanstellen (enkel nieuw in het SO)

CLB's

De CLB's moeten:

- zich op de hoogte stellen van de nieuwe regelgeving
- een kwaliteitsbeleid ontwikkelen (voor zover ze dat nog niet hadden)
- hun beleid en werking cyclisch, systematisch en betrouwbaar evalueren vanuit de resultaten en effecten van hun werking
- hun opdrachten uitvoeren zoals omschreven in het decreet
- nieuwe afspraken maken met de scholen en deze vastleggen
- hun werking optimaliseren op basis van de resultaten van de audit
- netoverschrijdende samenwerkingsverbanden opzetten

Overheid

Het Departement Onderwijs en Vorming, het Agentschap voor Onderwijsdiensten en het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen waren betrokken bij de totstandkoming van de nieuwe regelgeving. Zij hebben doorheen het proces kunnen waken over de uitvoerbaarheid van de nieuwe regelgeving.

De overheid zal de volgende acties ondernemen:

- Opmaak nieuwe regelgeving
  - Voorontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding
  - Uitvoeringsbesluiten ter aanvulling van het decreet.
- Wijziging bestaande regelgeving
  - Decreet betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding van 01/12/2008
  - Decreet betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs van 27/03/1991
  - Decreet betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding van 27/03/1991
  - Decreet basisonderwijs van 25/02/1997
  - Decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad van 02/04/2004
  - Decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap van 10/07/2008
  - Besluit van de Vlaamse Regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs van 17/12/2010
  - Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 08/05/2009
  - Decreet betreffende de interpretatie van de artikelen 44, 44bis en 62, §1, 9° en 10° van het decreet basisonderwijs, van 23/10/2009
- Wijziging bestaande omzendbrieven
- Verdere communicatie via
  - Ronde van Vlaanderen
  - Schooldirect
  - Lerarendirect
  - Website Onderwijs

Uit de uitvoerbaarheidstoets van het Agentschap voor Onderwijsdiensten en van de Onderwijsinspectie blijkt verder:

- ?

De extra inspanningen kunnen allemaal binnen het huidige personeelsbestand opgevangen worden. De communicatie valt binnen de voorziene initiatieven. Er zijn dus geen extra personeels- of andere kosten.

10 Administratieve lasten

Wijzigingen

Wat volgt is een inschatting van de wijzigingen in administratieve lasten. Zoals steeds is deze gebaseerd op beredeneerde veronderstellingen over tijd en frequentie. Het bekomen resultaat kan nooit de exacte situatie weergeven zoals ze door de betrokken actoren beleefd wordt.

1. Afspraken rond samenwerking - beleidsplan/beleidscontract

Oude situatie

School en CLB stelden een beleidsplan/beleidscontract op waarin de samenwerkingsafspraken met betrekking tot het verplichte, verzekerde en vraaggestuurde aanbod werden opgenomen. Het beleidsplan/beleidscontract beschreef het algemene kader waarin school en CLB samenwerkten en werd voor zes jaar opgesteld. Met het

beleidsplan/beleidscontract moest duidelijk worden hoe het CLB de school zou ondersteunen inzake de leerlingenbegeleiding en zorgverbreding. Daarbij werd onder meer vermeld:

- wie wanneer wordt ingeschakeld, hoe en voor welke leerlingen;
- de wijze waarop het CLB de relevante informatie die het verzameld heeft in het kader van zijn opdracht zal doorgeven aan de school;
- de wijze waarop school en CLB elkaar informatie bezorgen;
- de wijze waarop de pedagogische begeleidingsdienst wordt betrokken bij de samenwerking tussen de school en het centrum;
- de wijze waarop school en CLB elkaar informeren over het nascholingsbeleid.

Elk jaar werd het beleidsplan/beleidscontract nader gespecificeerd in een extra document: de afsprakennota/bijzondere bepalingen. Voor dit gebruik bestond geen basis in de regelgeving.

Het feitelijke opstellen van de documenten gebeurde door het CLB.

Nieuwe situatie

Het centrum en de school maken afspraken over de schoolspecifieke samenwerking en leggen deze vast. De school neemt hiertoe het initiatief. De samenwerking tussen een centrum en een school loopt voor onbepaalde duur en vangt aan in het begin van een schooljaar. Op basis van een evaluatie van de samenwerking kunnen de samenwerkingsmodaliteiten in onderling overleg worden bijgestuurd. De regering bepaalt welke samenwerkingsmodaliteiten een centrum en een school minstens vastleggen.

Het gaat in de eerste plaats om inhoudelijke verplichtingen. Een deel van de werkzaamheden kan als informatieverplichting beschouwd worden, omdat de schriftelijke neerslag ter controle van de inspectie moet liggen.

In afwachting van de bepalingen met betrekking tot het vastleggen van de samenwerkingsmodaliteiten, gaan we ervan uit dat school en CLB na het wegvallen van de verplichtingen met betrekking tot beleidsplan/beleidscontract nog altijd afspraken zullen maken en papier zetten.

Verschil

Voor de CLB's valt het opstellen van de documenten weg.

De scholen zien zich met een nieuwe verplichting geconfronteerd. Zij zullen daarin echter een beroep kunnen doen op de bestaande voorbeelden en op voorzetten van hun inrichtende macht/koepel. We gaan ervan uit dat de opgestelde documenten korter zullen zijn en voor langere perioden opgemaakt zullen worden.

In een voorzichtige schatting komen we tot de volgende veronderstellingen:

- bescheiden winst op het vlak van een document dat de samenwerking vastlegt (het oude beleidsplan/beleidscontract), aangezien er over het algemeen weinig tot geen wijzigingen zijn. De frequentie zal wel verlagen. Als we uitgaan van een tijdsbesteding van 2 uur voor elke combinatie school-CLB (ca. 3700) per 6 jaar in het oude systeem en een halvering van de frequentie, komen we op een winst op jaarbasis van ruim 600 uur of 24.000 euro.
- voor het jaarlijks op punt stellen van de papieren weerslag van de wijzigingen aan “de afsprakennota/bijzondere bepalingen” gaan we voor elke combinatie school-CLB uit van een tijdswinst van 3 uur voor de partij die het document opstelt 1 uur voor de partij die het naleest. Dit betekent een winst op jaarbasis van 14.800 uur of 592.000 euro.

2. Stopzetting van de samenwerking

Oude situatie

School en CLB moesten elkaar niet informeren bij de stopzetting van hun samenwerking.

Nieuwe situatie

Bij stopzetting van de samenwerking deelt het centrum of de school tegen uiterlijk 31 december, aan respectievelijk de school of het centrum mee dat de samenwerking wordt beëindigd.

In de praktijk stelt dit allicht geen grote wijziging voor, aangezien we er vanuit gaan dat school en CLB in het verleden de samenwerking niet zonder enige vorm van verwittiging stopzetten. Waarschijnlijk zal er iets meer formalisme zijn. Omdat het om een vermeerdering gaat, meten we de volledige toename.

Verschil

We gaan uit van de volgende veronderstellingen:

- het informeren gebeurt per mail.
- het opstellen en versturen van de mail duurt 20', het ontvangen en lezen 10'.
- 2% van de samenwerkingen wordt stopgezet.

Dit betekent een toename op jaarbasis van 37 uur of 1480 euro.

Geen wijzigingen

1. Het bekendmaken van zijn werking door het CLB aan de leerlingen en hun ouders.
2. Het uitwisselen van informatie tussen school en CLB bij de uitbreiding van de zorgvraag.
3. Het geven van het akkoord tot leerlingenbegeleiding door de ouders/leerling.
4. Het opmaken door het CLB van een multidisciplinair dossier zodra een leerling ingeschreven is in een school.
5. Het meedelen door het CLB van scholen waarmee samengewerkt wordt aan de bevoegde diensten van de regering mee met welke scholen het centrum zal samenwerken.
6. De behandeling van eventuele klachten.

11 Handhaving

In het onderwijs is de handhaving van de regelgeving over het algemeen in handen van de Onderwijsinspectie en de verificatie. De Onderwijsinspectie en medewerkers van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (bevoegd voor de verificatie en de Commissie Zorgvuldig Bestuur – zie verder) werden betrokken bij de totstandkoming van de nieuwe regelgeving. Zij hebben doorheen het proces kunnen waken over de handhaafbaarheid van de nieuwe regelgeving.

De Onderwijsinspectie licht de centra en scholen eens in de 7 à 8 jaren door. Er wordt momenteel wel gewerkt aan een nieuwe manier van doorlichten die start op 1 januari 2018. Basis daarvoor is het Referentiekader OnderwijsKwaliteit enerzijds en het Referentiekader CLB-Kwaliteit anderzijds. Verificatie vindt elk jaar plaats.

Onderwijsinstellingen worden over het algemeen gesanctioneerd door de intrekking van hun erkenning of hun financiële middelen (financiering/subsidiëring; salarisfinanciering/-subsidiëring; werkingsmiddelen; investeringsmiddelen). Daarnaast zijn er nog andere manieren van sanctie.

Het nieuwe decreet brengt geen ingrijpende wijzigingen met zich mee voor de werking van de Onderwijsinspectie en het Agentschap voor Onderwijsdiensten.

Opdracht, rolverdeling, werkingsbeginselen (andere dan principes inzake zorgvuldig bestuur), samenwerking, kwaliteitszorg van het CLB

De bepalingen inzake handhaving uit het decreet betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding van 01/12/2008 blijven van kracht.

Financiering/subsidiëring

Een centrum wordt opgenomen in de erkenning als het voldoet aan een aantal voorwaarden. Door de opname in de erkenning verkrijgt het bestuur van dat centrum financiering of subsidiëring.

Voor de opname in de erkenning gaat de inspectie na of het centrum voldoet aan de erkenningsvoorwaarden. De bevoegde administratie van het Vlaamse ministerie van Onderwijs en Vorming gaat na of het centrum voldoet aan de programmatie- en rationalisatienormen.

De regering kan de financiering of subsidiëring van een centrum stopzetten na advies van de inspectie wanneer aan één of meer voorwaarden niet meer volledig voldaan is, tenzij het bestuur kan aantonen dat deze voorwaarden binnen een termijn overeengekomen met de regering opnieuw vervuld zullen zijn. In voorkomend geval wordt de financiering of subsidiëring geheel of gedeeltelijk ingehouden tot wanneer de voorwaarden opnieuw vervuld zijn.

Indien de financiering of subsidiëring van een centrum wordt stopgezet mag gedurende drie jaar in de plaats van dit centrum geen nieuw centrum worden gefinancierd of gesubsidieerd.

Een bestuur verliest de financiering of subsidiëring van zijn centra die niet meer voldoen aan de voorwaarden.

Werkingsmiddelen

Ieder schooljaar ontvangt het bestuur een werkingsbudget dat het moet aanwenden voor de werking en de uitrusting van zijn centra. Ieder bestuur van een gesubsidieerd centrum moet aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten verantwoording afleggen over het gebruik van zijn werkingsbudget. De verificatiediensten van het agentschap kunnen ter plaatse controle uitoefenen zonder dat die controle mag betrekking hebben op de opportuniteit.

Algemeen

Elke ten onrechte uitbetaalde financiering of subsidiëring wordt teruggevorderd van het bestuur. Een ten onrechte uitbetaald salaris of salarisgedeelte wordt evenwel teruggevorderd van het betrokken personeelslid als het bestuur niet verantwoordelijk is voor dat ten onrechte uitbetaalde salaris. De ten onrechte uitbetaalde financiering of subsidiëring aan of voor rekening van het bestuur kan ook worden teruggevorderd door inhouding op het nog uit te betalen werkingsbudget.

De volgende overtredingen leiden, na aanmaning, tot sancties :

- 1° misbruik van werkingsbudgetten en investeringsmiddelen;
- 2° misbruik bij de aanwending van de personeelsformatie.

Het bestuur in overtreding kan gestraft worden met een gedeeltelijke terugbetaling van het werkingsbudget, zonder dat de terugvordering of inhouding meer kan bedragen dan 10 % van het werkingsbudget van het centrum waarin de overtreding is vastgesteld.

Het niet-naleven van de verplichtingen inzake :

- 1° het meewerken aan door de regering opgelegde acties of onderzoeksverrichtingen;
- 2° het voeren van een boekhouding overeenkomstig de regels die de regering bepaalt;
- 3° het invullen en tijdig doorsturen van de voorgeschreven formulieren of gevraagde gegevens voor elementen waar de directeur niet afhankelijk is van derden,

kan, na aanmaning, leiden tot tijdelijke inhouding van betaling van het voorschot of het saldo op de werkingsbudgetten van de gesubsidieerde centra of tijdelijke inhouding van de betaling van de werkingsbudgetten aan het gemeenschapsonderwijs ten belope van dat deel van de schijven dat redelijkerwijze geacht mag worden toe te komen aan het betrokken centrum.

De directeur van de school die niet meewerkt aan de organisatie van de algemene en gerichte consulten of aan het nemen van profylactische maatregelen, wordt met een geldboete van zesentwintig tot tweehonderd frank en met een gevangenisstraf van 8 dagen tot 6 maanden of met één van die straffen alleen gestraft. Bij herhaling binnen twee jaar na een veroordeling kunnen de straffen, verdubbeld worden. Boek I van het Strafwetboek is van toepassing op deze misdrijven.

Leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs

Scholen en CLB's maken afspraken over hun samenwerking. Zowel de samenwerking met het CLB als het beleid op leerlingenbegeleiding op schoolniveau is een erkenningsvoorwaarde voor de scholen. De Vlaamse Regering kent de erkenning van een school toe op advies van de Onderwijsinspectie. De Vlaamse Regering kan de erkenning ook weer opheffen na een doorlichting door de Onderwijsinspectie.

Leerlingenbegeleiding in het secundair onderwijs

Scholen en CLB's maken afspraken over hun samenwerking. Zowel de samenwerking met het CLB als het beleid op leerlingenbegeleiding op schoolniveau is een erkenningsvoorwaarde voor de scholen.

Met inachtneming de regelgeving rond de doorlichting, kan de Vlaamse Regering de erkenning van een school of een vestigingsplaats of structuuronderdeel ervan opheffen.

Principes inzake zorgvuldig bestuur

De bepalingen inzake zorgvuldig bestuur zijn in voege sinds 01/09/2001.

De centra voor leerlingenbegeleiding moeten zich aan een aantal beginselen inzake zorgvuldig bestuur houden:

- ze mogen geen oneerlijke concurrentie voeren
- ze mogen geen politieke propaganda voeren en geen politieke activiteiten voeren
- ze mogen geen handelsactiviteiten verrichten die daden van koophandel zijn of die onverenigbaar zijn met hun opdracht
- ze mogen niet zomaar alle reclame en sponsoring toelaten.

Klachten in verband met de toepassing van deze beginselen kunnen door iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

Bij een beslissing van de Commissie over een overtreding van de beginselen van zorgvuldig bestuur beslist de zij in tweede instantie over het al of niet opleggen van een sanctie. In het geval de Commissie meent de betrokken instelling een sanctie te moeten opleggen, brengt ze het bestuur op de hoogte van het gegrond zijn van de klacht en de door de Commissie voorlopig bepaalde sanctie.

- Zo het bestuur binnen de termijn van 60 kalenderdagen geen gevolg geeft aan de beslissing van de Commissie, wordt de sanctie uitvoerbaar.
- Zo het bestuur binnen de termijn van 60 kalenderdagen de bestreden handeling intrekt, vervalt de sanctie.
- Zo het bestuur binnen de termijn van 60 kalenderdagen de bestreden handeling herziet of voorziet in een passende genoegdoening, oordeelt de Commissie of de aanpassing voldoende is.

Werd niet in een rechtsherstel voorzien of is het rechtsherstel niet afdoende, dan stelt de Commissie een definitieve sanctie vast. Dit kan de oorspronkelijk voorgestelde sanctie zijn of, in geval van gedeeltelijk rechtsherstel, een meer aangepaste sanctie.

De Commissie kan een gedeeltelijke terugbetaling van de werkingsmiddelen van de betrokken instelling opleggen. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van de werkingsmiddelen en kan er niet toe leiden dat het aandeel in de werkingsmiddelen dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn.

12 Evaluatie

Opvolging van de uitwerking van de regelgeving (monitoring)

Een systematische en continue meting van sets van relevante gegevens bij de leerlingen is onontbeerlijk voor beleidsvoorbereiding en -evaluatie.

De CLB's maken multidisciplinaire dossiers aan in LARS en bewaren ze daar ook. LARS bevat informatie over alle activiteiten in het kader van leerlingenbegeleiding. De registratie in LARS is niet altijd uniform, soms zelfs binnen eenzelfde CLB. Er wordt gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van de geregistreerde gegevens.

De CLB's registreren geen gegevens over schoolondersteuning en rapporteren niet systematisch over de besteding van de middelen.

De CLB's brengen jaarlijks verslag over gegevens van leerlingenbegeleiding, verzameld via het multidisciplinair dossier van de leerling. Deze gegevens zijn van somatische, sociale, psychologische en pedagogische aard. De rapportering van de centra moet de overheid toelaten beleidsopties te formuleren.

Ex-post evaluatie

De leerlingenbegeleiding in Vlaanderen kent een lange voorgeschiedenis. Doorheen de jaren werd er regelmatig gesleuteld aan de focus en de organisatie van de leerlingenbegeleiding. Aanleiding daartoe waren signalen vanuit de praktijk, nieuwe ontwikkelingen in het onderwijs met gevolgen voor de dagelijkse werking van het CLB, veranderend denken over het begeleiden van leerlingen met bijzondere onderwijsnoden en nieuwe regelgeving buiten het onderwijsveld met een rechtstreekse invloed op de werking van het CLB.

Wat betreft de nieuwe regelgeving is er voorlopig nog niet in een (nieuwe) ex-post evaluatie voorzien. Uiteraard houdt de overheid wel de vinger aan de pols door aandacht te hebben voor signalen uit het veld.

13 Consultatie

1. Audit CLB

Met de audit werden alle betrokken actoren en partners bevroegd. Zo werd er een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd bij de cliënten van het CLB (leerlingen, ouders, leerkrachten, leerlingbegeleiders, schooldirecties en welzijnsorganisaties). Verder werden er focusgroepen georganiseerd met vertegenwoordigers van kansarmen en minderhedengroepen, scholen van het basisonderwijs, scholen van het secundair onderwijs, CLB's en ouders en leerlingen.

2. Adviezen bij de krijtlijnennota⁵

De VLOR, de SERV, het Netwerk tegen armoede, de Vlaamse scholierenkoepel en het Kinderrechtencommissariaat brachten hun advies uit bij de krijtlijnennota.

⁵ <http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/ar-ar-adv-1516-015.pdf>
<http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/ar-ar-adv-1617-011.pdf>
<http://www.serv.be/serv/publicatie/advies-krijtlijnen-leerlingenbegeleiding>
<http://www.netwerktegenarmoede.be/documents/160226-Netwerk-tegen-armoede-over-de-conceptnota-krijtlijnen-hervorming-leerlingenbegeleiding.pdf>
http://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/2015_2016_04_advies_leerlingenbegeleiding.pdf

De **VLOR** onderschrijft de globale idee van de krijtlijnennota die de verantwoordelijkheid voor interne leerlingenbegeleiding bij de school legt, hierin ondersteund door de pedagogische begeleidingsdiensten (procesmatige beleidsondersteuning) en de CLB's (expertise op casusniveau en inhoudelijke expertise voortvloeiend uit de praktijk). De draaischijffunctie naar de welzijnssector is duidelijk een taak van het CLB.

De VLOR voegt twee krijtlijnen toe: de versterking van de competenties van iedere actor en een sterkere participatie van leerlingen en ouders. Verder vindt de VLOR dat de rol van het CLB in de schoolondersteuning in de krijtlijnennota onderbelicht wordt. Ze vragen een grondig debat over een optimalisering van het begeleidingsdomein preventieve gezondheidszorg. Tot slot heeft de VLOR heel wat vragen bij de vaststelling dat de hervorming van de leerlingenbegeleiding budgetneutraal is.

Aan de VLOR werd een bijkomend advies gevraagd. De adviesvraag handelde over de toekomst van de leerlingenbegeleiding, de taken en rollen van de verschillende actoren en de vier begeleidingsdomeinen. In dit tweede advies - dat de VLOR uitbracht in november 2016 - worden enkele inhoudelijke basisprincipes voor een vernieuwing van de leerlingenbegeleiding naar voor geschoven. Zo pleit de VLOR ervoor dat actoren hun samenwerking vanuit een lokaal kader vorm kunnen geven. Dit kader moet bestaan uit twee dimensies om de transparantie en de gelijkgerichtheid van het aanbod aan leerlingenbegeleiding over alle scholen en CLB's heen te versterken. Bij de eerste dimensie, het continuüm op leerlingenbegeleiding schijft de VLOR de fases naar voor die verankert werden in het kader van het M-decreet. Over de benaming van de vier begeleidingsdomeinen, de tweede dimensie, werd geen consensus bereikt. Verder formuleert de VLOR de rollen en taken van iedere actor. De VLOR benadrukt het belang van de schoolse verantwoordelijkheid voor het kwaliteitsvol beleid op leerlingenbegeleiding. Tot slot worden enkele kwaliteitsgaranties voor het lokale beleid inzake leerlingenbegeleiding gevraagd. Belangrijk in dit kader is de participatieve totstandkoming van het beleid op leerlingenbegeleiding, dat gecommuniceerd wordt naar alle actoren.

De **Strategische adviesraad welzijn-volksgezondheid-gezin** formuleert enkele aandachtspunten die rechtstreeks gelinkt zijn met Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

- Het is nodig om in de leerlingenbegeleiding de rollen en taken van leerlingen, ouders, scholen, CLB, pedagogische begeleidingsdiensten en externe zorg- en ondersteuningspartners scherp te stellen.
- Om een kwaliteitsvolle invulling te geven aan elk van de vier begeleidingsdomeinen van leerlingenbegeleiding en gezien de vaak complexe zorg- en ondersteuningsbehoeften van leerlingen, moeten relevante partners in welzijn én gezondheidszorg actief participeren.
- In de conceptnota wordt een model van leerlingenbegeleiding voorgesteld waarin het CLB een draaischijffunctie opneemt. In dit model is voor de raad elke partner cruciaal en ondersteunt hij de anderen ook om rollen en verantwoordelijkheden effectief te kunnen opnemen. De verschillende partners werken samen en verwijzen een leerling naar die actor die de meest gepaste zorg en ondersteuning kan bieden, op maat van de leerling. Het is uitermate belangrijk dat de actoren in zorg en ondersteuning over voldoende capaciteit beschikken om, waar ook in Vlaanderen, deze doorverwijzing effectief op te kunnen nemen.

Ook de **SERV** formuleerde enkele aandachtspunten naar aanleiding van de krijtlijnennota. De raad meent dat het aspect (gezondheids)zorg sterk wordt benadrukt in de conceptnota. Het op een gestructureerde wijze, preventief en tijdig verstrekken van informatie aan alle leerlingen moet ook in de toekomst ten volle opgenomen worden. De communicatie moet gaan over het onderwijsaanbod, welzijnsorganisaties, gezondheidsvoorzieningen en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Ook traject- en keuzebegeleiding moeten opgenomen worden. Werkpartners kunnen als mogelijke mede-actoren in de onderwijsloopbaanbegeleiding fungeren voor die leerlingen en studenten die een aanzienlijk deel leren al doende of op een werkplek. De raad ondersteunt de aandacht die CLB's moeten hebben voor kansengroepen, waaronder mensen in armoede. Voor de kansengroepen is er onder andere vraag naar het verwerven van de nodige expertise voor het hanteren van een 'faire diagnostiek' in de onderwijsloopbaanbegeleiding en naar een cultuursensitieve geestelijke gezondheidszorg.

Het **netwerk tegen armoede** vraagt om de rollen en taken tussen de verschillende actoren en partners te concretiseren en aandacht te hebben voor kansengroepen. Ze benadrukken het belang van een vertrouwensrelatie tussen het CLB en hun cliënten. Het netwerk stelt zich vragen bij de haalbaarheid van een budget neutrale hervorming. Het netwerk pleit voor meer zorg op school. Zij zien daarom, naast de 4 eerder vermelde 'rollen' in de leerlingenbegeleiding (leerlingen en ouders, school, CLB en PBD), een vijfde rol weggelegd voor een brugfiguur.

Het **Kinderrechtencommissariaat** is tevreden met de contouren die de nota uittekent en vraagt extra aandacht voor het tijdsaspect: zorg dragen voor leerlingen en voor het hele schoolteam vraagt inzet van tijd. Het commissariaat geeft verder een aantal aandachtspunten mee op basis van de klachten en signalen die bij hun Klachtenlijn binnenkwamen.

3. Informeel overleg

Hieronder worden de informele overlegmomenten opgelijst die als input dienden bij de voorbereiding en de verdere uitwerking van de conceptnota 'krijtlijnen voor een hervorming van de leerlingenbegeleiding'.

De denkgroepen

Om draagvlak te verwerven voor de hervorming van de leerlingenbegeleiding werd een denkoefening georganiseerd met verschillende stakeholders in de leerlingenbegeleiding. Het doel van deze denkoefening was om - los van bestaande structuren - na te denken over de ideale leerlingenbegeleiding voor de vier begeleidingsdomeinen. Er werden denkgroepen opgericht – die meermaals samenkwamen - voor het begeleidingsdomein onderwijsloopbaan en het begeleidingsdomein psychosociaal functioneren. Voor het begeleidingsdomein leren en studeren werd geen aparte groep opgericht. Dit thema werd in het kader van het M-decreet verder uitgewerkt in een stakeholdersgroep. Bijna alle thema's onder leren en studeren vallen immers onder het M-decreet. Voor het begeleidingsdomein preventieve gezondheidszorg was er reeds een structureel overleg lopende tussen de beleidsdomeinen onderwijs en welzijn.

Werkbezoeken

Verschiede werkbezoeken aan scholen en CLB's gaven zicht op praktijkvoorbeelden en knelpunten. Tijdens deze werkbezoeken werd ook steeds de samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten als actor in de leerlingenbegeleiding bevraagd.

Directiedagen CLB

Op regelmatige tijdstippen werd gecommuniceerd naar de directies van de CLB's over de vooruitgang in het dossier. Ook werden inhoudelijke vragen voorgelegd aan de directies. Hierbij was er aandacht voor de voorbereiding, uitvoering en aanbevelingen van de audit CLB, de conceptnota 'Krijtlijnen voor een hervorming van de leerlingenbegeleiding in Vlaanderen', en de afstemming en samenwerking met het beleidsdomein welzijn. Dit laatste in functie van jeugdhulp en hulpcontinuïteit.

De afstemming met het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is een belangrijke partner in de leerlingenbegeleiding. Enerzijds vanuit de bevoegdheid van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin voor de preventieve gezondheidszorg en anderzijds vanuit het gegeven dat de CLB's rechtstreeks behoren tot het toepassingsgebied van de jeugdhulp via het decreet betreffende de integrale jeugdhulp. De samenwerking en afstemming tussen onderwijs en welzijn voor de thema's preventieve gezondheidszorg en jeugdhulp kreeg vorm door intensief overleg tussen administraties via vergaderingen van het gemeenschappelijk managementcomité onderwijs-welzijn bestaande uit alle leidend ambtenaren van de betrokken sectoren (departementen en agentschappen onderwijs-welzijn). Finale beslissingen werden genomen tijdens overleg van de gemeenschappelijke beleidsraad onderwijs-welzijn in aanwezigheid van de twee bevoegde ministers.

Overleg Minderhedenforum, Netwerk tegen armoede en Ouderkoepelverenigingen (GO! Ouders, KOOGO, VCLB)

Tijdens overleg met bovenstaande partners kwam naar voor dat het voor ouders heel belangrijk is dat een CLB voldoende toegankelijk is, laagdrempelig en bereikbaar. In functie van herkenbaarheid moet er meer gelijkgerichtheid zijn tussen de werking van de CLB's. Hiernaast moeten alle actoren hun verantwoordelijkheid inzake leerlingenbegeleiding opnemen. Dit hangt samen met de doorverwijzing naar externe hulpverlening. Het is belangrijk dat er duidelijk en voldoende gecommuniceerd wordt naar ouders. De communicatie moet aangepast worden aan de noden van alle ouders en voldoende toegankelijk zijn. Tot slot werd aangehaald dat scholen meer inzicht en kennis moeten verwerven in de samenwerking met en communicatie naar kwetsbare ouders.

14 Contactinformatie

Silvie Neuts

silvie.neuts@ond.vlaanderen.be

Afdeling Secundair Onderwijs en Leerlingenbegeleiding

